

A közzététel időpontja: 2021. július 16.

Az alkalmazás kezdő dátuma: 2022. január 1.

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNYEK

A) KOMPETENCIÁK

Közép- és emelt szint

Jártasság a horvát nyelv helyes használatában: a beszédben, szövegértésben és szövegalkotásban. Az írásbeli és élőszóbeli kifejezés legfontosabb formáinak ismerete.

A témának megfelelő nyelvi kifejezés képessége; helyes írás, áttekinthető, olvasható íráskép.

Az irodalom mint művészet és az emberi társadalom kapcsolata. A horvát irodalom helye a világirodalomban; irodalmi műalkotások értelmezése.

I. Szövegértés

- Szövegértés képessége: az írott és beszélt szöveg megértése, az adott szöveg logikai-jelentésbeli szerkezetének ismerete.
- A nyomtatott és elektronikus információforrások ismerete és használata (szótár, lexikon, enciklopédia, antológia, sajtó, internet).
- Az információk kiválasztása, rendszerezése a megnyilatkozás tárgyának, funkciójának és irányának megfelelően.
- Személyes álláspont kialakítása a különböző módon szerzett információk alapján.

II. Irodalmi és más szövegek értelmezése

- Különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazása a műfajnak, az adott szempontnak megfelelően: szépirodalmi, publicisztikai, valamint ismeretterjesztő szövegek; szövegek összehasonlítása, értelmezése a műfajnak, kifejezésmódnak, szerkezetnek megfelelően.
- Annak felismerése, megértése és bemutatása, hogyan fejezi ki az irodalom különböző korok és emberek tapasztalatait, élményeit és gondolatait.
- Olvasmányokra való tárgyyszerű, illetve személyes érintettséget is kifejező reagálás különböző írásbeli és szóbeli közlésmódban a műfaji normák és a címzettnek figyelembevételével.

III. Írásbeli szövegalkotás

- Különböző témákban, különböző műfajokban személyes vélemény megfogalmazása megfelelő szabatossággal.
- Tájékoztató, érvelő és esszé típusú szövegek alkotása a megadott témában (a magyarországi horvátok kulturális öröksége; a magyarországi horvátok jelenkori változásaira való reflektálás, döntéshelyzetek a mindennapi életben; emberi kapcsolatok; erkölcsi kérdések, érzelmek; a jelenkor problémáitípusai, a tömegkommunikáció).
- Különböző műfajú szövegek alkotása technikájának, stiláris jegyeinek ismerete, azok alkalmazása; a szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási hibák önálló javítása (önellenőrzési képesség birtoklása).

- A köznyelvi norma alkalmazása, a helyesírási szabályok helyes alkalmazása a helyesírási szabályzat önálló alkalmazásával és a nélkül; rendezett íráskép.
- A műalkotások keltette hangulat, élmény, vélemény, állásfoglalás megfogalmazása (költészet, széppróza, színházi élmény, film, építészet, zene).
- Hivatalos szövegművek (hozzászólás, pályázat, levél, önéletrajz, kérvény, stb.) szerkezeti, tartalmi és nyelvi normáinak alkalmazása.

IV. Beszéd, szóbeli szövegalkotás

- A beszédhelyzetnek, a műfajnak, a témának és a címzettnek megfelelő nyelvi norma követésével lényegre törő, világos felépítésű, önállóan kifejtett közlés.
- Retorikai képességek bizonyítása memoriterek előadásával (szóhasználat, szó- és mondathangsúly, hanglejtés, szünet, hangerő, hangszín, beszédtempó).

V. Fogalomhasználat

- Nyelvi és irodalmi fogalmak ismerete, azok helyes alkalmazása szóban és írásban.
- Fogalmak összefüggéseinek, változó jelentésének megértése, bizonyítása példákkal.
- *Csak emelt szinten:*
- Fogalmak meghatározása, összehasonlítása történeti kontextusokban is.

B) TÉMAKÖRÖK

Az emelt szintű vizsga tartalmi követelményeibe beletartoznak a középszintű vizsga tartalmi követelményei.

Horvát nyelv

Témák	Vizsgaszintek	
	Középszint	Emelt szint
1. Ember és nyelv	A nyelv és a beszéd eredete, szerepe az emberi érintkezésben. A kommunikáció tényezői és funkciói. A kommunikáció nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközei. A nyelv és beszéd összefüggése. A nyelv mint változó rendszer. A nyelv mint jelrendszer. A nyelvi jelek (jelölő,	A gesztusok, a mimika, a testbeszéd szerepe az emberi érintkezésben példák alapján. A művészi nyelvhasználat jellemzői (a nyelv esztétikai funkciója).

	jelölt). Anyanyelv, idegen nyelv, kétnyelvűség. A horvát és a magyar nyelv közötti különbségek (pl. nyelvtípusban).	Különböző jelrendszerek (matematikai, közlekedési jelek, piktogramok, szimbólumok).
2. A horvát nyelv története	<p>A szláv nyelvek helye az indoeurópai nyelvcsaládban. A szláv nyelvek osztályozása (ószláv nyelv; nyugati szláv, déli szláv és keleti szláv nyelvek). A horvát nyelv történetének főbb szakaszai (a latin írásra való áttérés, horvát szótárírás, törekvések az egységes irodalmi nyelv megteremtéséért, a horvát normatív nyelv kezdetei, az illír mozgalom jelentősége a horvát nyelv történetében, a horvát nyelv alárendelt szerepe a szerb nyelvvel szemben, „Deklaráció”).</p> <p>Nyelvemlékek: Bašćanska ploča, Red i zakon, Šibenska molitva. A glagolita, a cirill és a latin írás. Az irodalmi nyelv kialakulása. A mai horvát nyelvművelés legfontosabb kérdései. Purizmus és kultúra (a standard nyelv normái, nyelvi tanácsadó szótárak ismerete és használata).</p>	<p>Az első horvát grammatikák és szótárak.</p> <p>Változások a horvát nyelv hangállományában.</p> <p>Ljudevit Gaj: Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisaña című művének jelentősége.</p> <p>Nyelvemlékek</p>
3. Nyelv és társadalom	<p>A társadalmi és területi nyelvváltozatok és norma (szakszavak, zsargon, regionalizmus). A mai horvát nyelv rétegződése; köznyelv, tájnyelv, regionális köznyelv. Az irodalmi nyelv és a nyelvjárások kapcsolata. Magyarországi horvát nyelvjárások és fő jellemzőik példák bemutatásával.</p> <p>Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra és a nyelvi érintkezésre (pl. szövegszerkesztés számítógéppel, kommunikáció az interneten, elektronikus levelezés).</p>	<p>A változások a mai horvát nyelvben. Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra és a nyelvi érintkezésre (elektronikus levelezés, üzenet). A magyar nyelv hatása a magyarországi horvátok anyanyelvére példák bemutatásával. Legalább egy nyelvjárás jellemzői.</p>

<p>4. Nyelvi szintek A) Hangtan</p>	<p>A horvát nyelv hangállománya. A hangképzés: a hangképzés menete és a hangképző szervek. A hangképzés: a hangképzés menete és a hangképző szervek. A č, ć, đ, dž, lj és a magánhangzós r helyes képzése és kiejtése. A horvát és a magyar nyelv hangrendszere közti különbségek ismerete. A hangok csoportosítása. Hangváltozások (mozgó a, l/o alternáció, palatalizáció, szibilarizáció, o>e hangváltozás, jotáció, zöngéesség szerinti hasonulás, a képzés helye szerinti hasonulás) ismerete, tudatos és helyes használata szóban és írásban. Az ije/je/e/i alternáció helyes használata.</p>	<p>A nyelvjárások hangrendszerének gazdagsága. A horvát hangrendszer néhány nyelvtörténeti vonatkozása [pl. jer, jor, jat, nazálisok].</p> <p>A horvát és a magyar nyelv hangrendszere közti különbségek ismerete. A hangok csoportosítása.</p> <p>Alterniranost osnove; glasovne promjene u osnovi i korijenu riječi.</p> <p>Az ije/je/e/i alternáció értelmezése a szillabikus verselésben.</p> <p>A horvát nyelv (szó)hangsúlyrendszerének megfelelő kiejtés, a szóhangsúly jelentésmegkülönböztető szerepe példákon keresztül.</p>
<p>B) Alaktan</p>	<p>A szóelemek (szótő, toldalékok) osztályozása (jelentésük, helyük, valamint funkciójuk szerint) és szerepük a szóalak felépítésében. Szavak képzése adott szófajokból. A szófajok rendszere. A szófajok felosztása. Az alapszófajok nyelvtani kategóriái (nem, szám, személy, eset, igeidő, igemód). A főnevek csoportosítása és ragozása. A gyűjtőnevek jelentése, ragozása és egyeztetése. A melléknevek fajtái és kétféle ragozásuk. A melléknévfokozás. A névmások fajtái, ragozásuk. A számnevek felosztása, ragozásuk. A számnevek és névszók</p>	<p>A toldalékok rendszere (főnév és ige-képzők).</p> <p>Az aorisztosz (befejezett múlt idő), az imperfektum (folyamatos múlt idő) használatának gyakorisága a mindennapi beszédben és költői nyelvhasználatban.</p> <p>Különbségek a magyar és a horvát nyelvben a szófajfelosztásban, a mondatrészek, valamint a mondatrészek kifejezőeszközei között. A különböző szófajok helyesírása.</p>

	<p>egyeztetése nyelvtani esetben. Az igék felosztása; az igenemek. A határozószók fajtái és jelentésük. Helyesírásbeli különbségek a horvát és a magyar nyelvben. Az előjárósók szerepe, esetbeli vonzata. A k(a) és a s(a) előjárósó helyes használata. A kötőszók, indulatszók és partikulák szerepe a mondatban.</p>	
C) Szó szerkezetek	<p>Paradigmatikus és szintagmatikus viszonyok a mondatban (szó szerkezetek). A vonzatok és a mondatrészek összefüggéseinek felismerése.</p>	
D) Mondattan	<p>A mondat szerkezete és felépítése. A mondatok szerkesztettségi fokuk szerint (teljes és hiányos mondat, tagolatlan mondat). A mondat az élőbeszédben és az írott nyelvben. A mondatfajták (kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító). A mondatrészek (alany, állítmány, tárgy, jelző, értelmező jelző) és kifejezőeszközeik. Szám, személy és nem szerinti egyeztetés. A modalitás. A szófajok mondatbeli és szövegbeli szerepe. Pl. főnevek és melléknevek a leírásban (nominális stílus), igék az elbeszélésben (dinamizmus), a névmások helyettesítő szerepe. Az egyszerű és összetett mondatok. Az írásjelek a mondatban és a szövegben.</p>	<p>Az aktuális mondattagolás és a szórend. A fordított szórend (inverzió) stilisztikai szerepe. A felszólító módú igealak szerepének megkülönböztetése és helyes alkalmazása a kérdés, óhaj, parancs/felszólítás kifejezésében. A jelen és múlt idő szerepe a mondatban: valódi jelen és múlt idő, elbeszélő jelen idő, jövő idő kifejezése jelen és múlt idejű igealakokkal, a „mindenidejű” jelen és múlt idő.</p>
E) A szöveg	<p>A szöveg szóban és írásban. Különböző magánjellelű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek felismerése,</p>	<p>A hagyományos és az elektronikus kommunikáció szövegtípusai közti különbségek.</p>

	<p>hivatalos szövegek alkotása.</p> <p>Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.</p> <p>Gondolatok, érzelmek kifejezése különböző nézőpontból.</p> <p>A továbbtanuláshoz, illetve a munka világában szükséges szövegtípusok (pl. kérvény, önéletrajz, pályázat, hivatalos levél, meghatalmazás, hozzászólás).</p> <p>Az információk a feladatnak megfelelő, alkotó és etikus felhasználása.</p> <p>A meghívó, gratuláció, köszönet- és részvényt nyilvánítás tartalmú szövegek szerepe a társas érintkezésben.</p> <p>A monologikus és a dialogikus szövegtípusok (pl. előadás, vita).</p>	<p>A reklámok nyelve, nyelvhelyességi hibáik.</p>
5. Szókészletten	<p>A szókinccs fogalma. Aktív és passzív szókinccs. A szókinccs változásainak okai. A szókinccs gazdagításának módjai (szóátvétel, szóhasadás, szóképzés, szóösszetétel). Szóképzési módok (prefixummal, szuffixummal, összetett szuffixális).</p> <p>A szófajváltás. A nevek világa (személy- és ragadványnevek, népnevek, helynevek).</p> <p>Egynyelvű és kétnyelvű szótárak biztos használata.</p>	<p>A historizmusok, archaizmusok, lokalizmusok, regionalizmusok, tájszavak, kollokvializmusok, zsargonok, vulgarizmusok, idegen szavak és frazémák stilisztikai szerepe.</p>
6. A stílus és jelentés	<p>A stílus fogalma, értelmezése. Stílus a mindennapi nyelvhasználatban, a szaknyelvben és a szépirodalomban.</p> <p>A nyelv és a stílus összefüggése. Az irodalmi nyelv és a zsargon viszonya.</p> <p>A horvát nyelv stílusrétegei és jellemzőik.</p> <p>A szépirodalmi, a publicisztikai, a tudományos, a</p>	<p>A nyelv és a stílus összefüggése.</p> <p>Az irodalmi nyelv és a zsargon viszonya.</p> <p>Néhány frazeológiai kifejezés eredete példával</p> <p>Frazeológiai kifejezések és szerepük a mindennapi életben valamint a művészi nyelvhasználatban.</p>

	<p>hivatalos, és társadalmi stílus jellemzői. Szóhasználat és stílusérték. A nyelvi jelek csoportjai a hangalak és jelentés viszonya szerint (egyjelentésű és többjelentésű szavak, szinonimák, homonimák, homográfok). Kétféle névátvitel (metaforikus, metonimikus). Alapjelentés és elsődleges jelentés. Denotatív és konnotatív jelentés. Állandósult és alkalmi jelentés. A szótárak fajtáinak ismerete, és azok használata. A képszerűség stílus eszközei és hatásuk.</p>	<p>A szójelentés változásai. Stílus és norma koronkénti változatai példa alapján.</p>
7. Retorika	<p>A retorika mint a meggyőzés művelete a gondolatközlésben. A nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumai. A kulturált vita, véleménynyilvánítás kritériumai. A szónok tulajdonságai, feladatai. A szónoki beszéd kommunikációs funkciói. A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig. Az érv felépítése. Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése. A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése. A hatásos előadásmód eszközei. A hivatalos felszólalás, hozzászólás helyzetekben.</p>	<p>A retorika jelentősége és alkalmazásának társadalmi szinterei. A retorika mint a szónoklás tudománya. A cáfolat módszerei.</p>

FOGALMAK

Középszint és emelt szint

Az emelt szint fogalomismereti követelményeit dőlt betűk jelzik.

alakzatok: ismétlés, párhuzam, ellentét, felsorolás, fokozás, túlzás,
állandósult szókapcsolat: szólás, szóláshasonlat, szállóige, közmondás
egyeztetés
expresszivitás, eufemizmus, evokáció, archaizálás, egyéni szóalkotás, *poetizmus*
gesztusnyelv
hangutánzás, alliteráció, áthajlás
horvát nyelv történetének korszakai
indoeurópai nyelvek
írásjelek (*interpunkció*): gondolatjel, zárójel, kettőspont, pontosvessző, idézőjel
jel, jelrendszer
jelentés: szójelentés, denotatív és konnotatív jelentés, szótári és kontextuális jelentés
kétnyelvűség
kommunikáció, a kommunikációs folyamat tényezői és funkciói
kommunikáció létformái: szóbeliség, írásbeliség; magánéleti és nyilvános nyelvhasználat
magánhangzó, mássalhangzó képzésmódja, hangtörvények
mondatfajták: modalitás
mondat- és szövegfonetikai eszközök
mondatszerkezet: egyszerű mondat, összetett mondat, alárendelő és mellérendelő összetett mondat
metafora: szótő, toldalékok és fajtáik
morféma
nyelvemlék
nyelvi norma
nyelvtörvény
nyelv területi, funkcionális és élőnyelvi tagolódása: sztenderd, köznyelv, irodalmi nyelv, nyelvjárás,
regionális nyelv, szaknyelv, zsargon
publicisztikai műfajok: hír, tudósítás, interjú, riport, *recenzió*, kritika
stílus, stílusérték (sztiléma), stílushatás
stílusirányzatok kifejezőeszközei
szláv nyelvcsalád: nyugati, déli és keleti szláv nyelvek; ósszláv nyelv, ószláv nyelv
szószerkezetek és fajtáik
szóalkotás: szóképzés, szóösszetétel, szóátvétel, szóhasadás

szófajok

szójelentés: egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú szó; rokon- és ellentétes jelentésű szó, homográfok

szóképek: metafora, metonímia, hasonlat, allegória, szimbólum

szókincs rétegei: belső keletkezésű szavak, jövevény- és idegen szavak

szórend: egyenes, fordított és mechanikus szórend; aktuális tagolás: ismert és új közléselem

szöveg, szövegegységek: bekezdés; kontextuális jelentés

szövegtípus, szövegfajta: leírás, elbeszélés, magyarázat, párbeszéd, monológ, kérvény, önéletrajz, pályázat, hivatalos levél, hozzászólás, információk, tanácskérés, udvariassági formák, ismertetés, köszönőlevél, meghívó, részvénytnyilvánítás

Horvát irodalom

Témák	Vizsgaszintek	
	Középszint	Emelt szint
Szerzők és művek Életművek	Marin Držić, August Šenoa, Antun Gustav Matoš, Miroslav Krleža, Tin Ujević, Josip Gujaš Džuretin. Az életút jelentős tényei. A szerzők jellegzetes regionális és kulturális kötődései. A pályakép főbb jellemzői. Néhány kortárs szerző megnevezése. Kapcsolatok a művek között (témák, élethelyzetek, műfajok, kifejezőmód, jellemző motívumok). A művek bemutatása, elhelyezése az életműben, az adott korszakban. Memoriterek előadása.	A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, problémafelvetések. Kötetek (témák, motívumok, rendszerező elvek). A pályaképet befolyásoló irányzatok, egyéb hatások. A művek bemutatásához, értelmezéséhez kapcsolódó tények (meghatározó hatások, világirodalmi párhuzamok). Kapcsolatok a magyar irodalommal. A szerző helye és hatása az irodalmi hagyományokban.
Portrék	Ivan Mažuranić, August Šenoa, A. B. Šimić, Vladimir Vidrić, Dragutin Tadijanović, Ranko Marinković, Dobriša Cesarić, Vesna Parun. Az életmű néhány jellemzője keretében 1-2 lírai, illetve értelemszerűen egy epikai, drámai alkotás bemutatása, értelmezése pl. a korstílus, a téma, a	A műnemi, műfaji, stílusbeli sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben. A mű utóélete, hatása az irodalmi hagyományban. Tájékozottság a korszakban, az irodalmi hagyományban.

	műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok alapján.	
Látásmódok	Marko Marulić, Petar Preradović, Ivan Gundulić, Ksaver Šandor Gjalski, Silvije Strahimir Kranjčević, Vjenceslav Novak, Ante Kovačić, Miroslav Krleža, Jure Kaštelan, Josip Pupačić. A világlátás és a kifejezésmód sajátosságainak bemutatása egy-két mű lényegre törő értelmezésével. Memoriterek előadása.	A társadalmi és családrégény általános jellemzői. Krleža és Ady. Az analitikus dráma jellemzői Krleža: Gospoda Glembajevi című drámája alapján. A választott szerző 2-3 lírai illetve 1-2 epikai, illetve drámai művének értelmezése a korszak szellemi irányzataival való összefüggésben is. A művekben felvetett kérdések néhány etikai, esztétikai, filozófiai vonatkozása. Memoriterek felhasználása a művek értelmezése alkalmával.
Művek értelmezése	Legalább egy szerző 2-3 lírai illetve 1-2 epikai művének értelmezése. Művek bemutatása, lényegre törő értelmezése. A téma, a kompozíció, a nyelvhasználat, a motívumok összefüggései. Egy választás szerinti szerző a magyarországi horvát irodalomból (pl. Jolanka Tišler, Marko Dekić, Stipan Blažetin, Matilda Bölcš).	Egy költő néhány versének, egy-egy drámaíró, illetve prózaíró 1-2 művének értelmezése. A művek összevetése a korszak irányzataival.
A kortárs irodalomból	A horvát kortárs irodalom általános ismerete.	Slavko Mihalić költeményei, Julijana Matanović: Na početku i na kraju bijaše kava, Miro Gavran: Kako smo lomili noge, Pacijent doktora Freuda.
Világirodalom	A korszakok jellemzői egy kiemelkedő szerző bemutatásával (középkor, reneszánsz, barokk, felvilágosodás, romantika, realizmus, avantgárd, XX. század).	Korszakok jellemzőinek ismerete; korszakonként egy szerző és műveinek felsorolása. Megjegyzés: A magyar nyelvet idegen nyelvként tanuló diákoknak, akik a világirodalmat nem a magyar irodalmon belül tanulják kötelező egy választás szerinti prózai vagy drámai mű elemző

		bemutatása a korszakok jellegzetes jegyeinek kiemelésével.
Korszakok, stílustörténet	Egy horvát irodalmi korszak jellemzőinek bemutatása fő irodalmi képviselőinek felsorolásával. Egy-egy korszak összehasonlítása (pl. reneszánsz és barokk).	Legalább egy korszak legalább két művészeti ágának tematikus, kifejezőmódbeli hasonlóságainak, különbségeinek bemutatása. Pl. A középkori irodalom vallásossága. A barokk és a romantika stílusjegyei a festészetben és irodalomban. A barokk túldíszítettségének bemutatása az irodalomban és festészetben. A klasszicista kompozíció. A horvát újjászületés mozgalmának eszméi az irodalmi alkotásokban. Egy-egy korszak összehasonlítása (pl. reneszánsz és barokk).
Értelmezési szintek Irodalomtörténeti értelmezés	A horvát irodalom főbb korszakainak jellemzői: alkotók, művek, irányzatok: A középkori horvát irodalom jellemzői, a humanizmus, a reneszánsz, a barokk és a felvilágosodás. A horvát újjászületés mozgalma (illírizmus) és a horvát romantika. Šenoa kora (protorealizmus). A horvát realizmus legfontosabb jegyei és témái. Modernizmus, modern irányzatok (dekadencia, parnasszizmus, szimbolizmus, impresszionizmus, szecesszió) a horvát irodalomban - életfelfogás, költői sors, stílusjegyek, műfajok. Horvát irodalom a modernizmustól az 50-es évekig (avantgárd, expresszionizmus, realista témák, szocialista realizmus, ruralitás, regionalizmus).	A szláv írásbeliség kezdetei (Crmorizac Hrabar: Traktat o pismenima). Az itáliai reneszánsz hatása a horvát reneszánsz irodalmára (pl. Petrarca). Új irodalmi központok kialakulásának okai a barokkban (észak-Horvátország). Hasonlóságok a horvát és magyar korabeli törekvések között (pl. nemzeti függetlenség, nemzeti nyelv). A horvát történelmi regények születése (August Šenoa) A francia szimbolizmus hatása (pl. A. G. Matoš). Vladimir Vidrić költészete.

	<p>Második modernizmus a horvát irodalomban (1952-1968): A szülőföld felé való fordulás mint jellemző tematika, a Krug folyóirat köré csoportosuló szerzők jellegzetes attitűdje. A magyarországi horvát irodalom történetének állomásai; egy-egy mű bemutatásával.</p>	<p>Dobriša Cesarić szociális költészete.</p>
<p>Tematikus, motivikus értelmezés</p>	<p>Antik, bibliai és más motívumok a horvát irodalmi alkotásokban: pl. bibliai motívumok Silvije Strahimir Kranjčević költészetében. Az elmúlás motívuma Ivan Gundulić epikus műveiben. A virág motívuma Antun Gustav Matoš műveiben. A megérkezés motívuma Miroslav Krleža műveiben. A halál motívuma Antun Branko Šimić költeményeiben.</p> <p>A szerelem motívuma a horvát petrarkistáktól a modernizmusig. A költészet feladatának megfogalmazása a romantikától napjainkig. A hazaszeretet, a szabadságért folytatott harc témájának megfogalmazása a horvát irodalom különböző korszakaiban.</p>	<p>Az emberi élet értelmének megfogalmazása a különböző korokban. A bűn és bűnhődés motívuma Ivan Gundulić irodalmi alkotásaiban. A természet motívuma Vladimir Vidrić költészetében. A tenger motívuma horvát költők műveiben. Örök érvényű témák a horvát irodalomban.</p> <p>Szociális témák a horvát költészetben. Horvát tájak a horvát irodalomban. Egyezőségek, hasonlóságok a horvát és a magyar irodalomban a nemzeti nyelvért és nemzeti önállóságért vívott harc tekintetében.</p>
<p>Műfajok, poétika</p>	<p>Különböző korok jellemző műfajai példákkal. Pl. a reneszánsz komédia, a realista regény, a romantika hazafias költészete. Szépirodalmi művek poétikai szempontú elemzése és összehasonlítása. Téma és műfaj, műfaj és kompozíció alapvető összefüggéseinek megértése és elemzése. Ksaver Šandor Gjalski hangulati</p>	<p>Antun Gustav Matoš szonettjei. A szabadvers jellemzőinek bemutatása egy szabadon választott mű alapján. Az elbeszélői előadásmód bemutatása a horvát novellákban, regényekben.</p>

	<p>novelláinak jellemzői pl. Na Badnjak című novellán keresztül.</p> <p>Különböző korok jellemző műfajai példákkal. Pl. a reneszánsz komédia, a realista regény, a romantika hazafias költészete. Szépirodalmi művek poétikai szempontú elemzése és összehasonlítása. Téma és műfaj, műfaj és kompozíció alapvető összefüggéseinek megértése és elemzése. Ksaver Šandor Gjalski hangulati novelláinak jellemzői pl. Na Badnjak című novellán keresztül.</p> <p>A diszkurzív műnem (tudományos-irodalmi próza) műfajai (pl. útleírás, életrajz, napló). Jellegzetes költői képek, stíluseszközök a különböző korok horvát irodalmában. Az elbeszélői előadásmód bemutatása a horvát novellákban, regényekben.</p>	
<p>Regionális kultúra, népköltészet</p>	<p>A tájhoz, a régióhoz, a településhez kötődő szerzők - Dinko Šimunović: Muljika; tájak, régiók irodalmi alkotásokban való megjelenítése (pl. Ksaver Šandor Gjalski: Perillustris ac Generosus Cintek, Bölcs Matild egy költeménye, Tislér Jolán: Kajkavska ruža). A népköltészet alapvető jellemzői és műfajai; a népköltészet hatása a műköltészetre; egy-egy jellemző mű bemutatása.</p> <p>A népköltészet jegyei a horvát petrarkisták költeményeiben.</p> <p>A magyarországi horvát népköltészet bemutatása egy-egy jellegzetes népköltészeti alkotáson keresztül.</p> <p>Memoriter: 1-2 népdal, részletek.</p>	<p>A magyarországi horvát dialektális költészet jellemzői.</p> <p>Népköltészet és romantika.</p> <p>Horvát népi balladák jegyeinek bemutatása a Hasanaginica című művön keresztül.</p> <p>A magyarországi horvát népművészet gyűjtői (Frankovics György, Mándity Vitályos, Sárosácz György)</p>

A középszint követelményei kötelezőek az emelt szinten is.

Az emelt szint fogalomismereti követelményeit dőlt betűk jelzik.

abszurd

alkotás, befogadás, értelmezés

antikvitás

apokrif

Biblia: Ó- és Újszövetség; mózesi ötkönyv zsoltár, evangélium, példázatos történet, eredendő bűn, özönvíz, Babel tornya, szövetség, kanonizáció
didaktikusság

dikció, egyenes beszéd, függő beszéd,

diszkurzív műfajok: útleírás, életrajz, napló

dráma: dialógus, dikció, szituáció, konfliktus, tragikus hős, jelenet, felvonás, szerzői utasítás, helyzetkomikum, jellemkomikum, kellékek, színpad, színházi ismertető, dialógus, monológ, expozíció, bonyodalom, tetőpont, megoldás, prolóógus, epilógus

drámai műfajok: tragédia, komédia, tragikomédia; analitikus dráma, abszurd dráma, *jelenések, misztérium, moralitás*, pásztorjáték, farsza, maszkarád

elbeszélő, elbeszélői nézőpont

epikai közlés formái: elbeszélés, leírás, párbeszéd, belső monológ

epikai műfajok: anekdota, ballada, elbeszélés, (*hangulati elbeszélés*), eposz, poéma, legenda, mese, mítosz, novella, parabola, regény, *vallomás*, verses regény

epikus kompozíció

epikus költészet

esztétikai érték

esztétikai hatás

groteszk

harmónia, diszharmónia, feszültség, késleltetés

hőstípus

humor, irónia, gúny

idő, idősíkok, szimultanizmus

irodalmi hagyomány

irodalmi korszak, *irodalomkritika, irodalomelmélet*

irodalomtörténet

jellem, jellemábrázolás, jellemnovella, jellemdráma

katarzis

képszerűség kifejezőeszközei: trópusok és stilisztikai eszközök: metafora, metonímia, megszemélyesítés, allegória, szimbólum, *eufemizmus*, költői jelző, antitézis, asszonánc, alliteráció, anafora, epifora, fokozás, hangutánzás, hasonlat, hiperbola, inverzió, okszimoron, polisindeton, képzelet, képzettársítás

képvers

kor, korszak; illírizmus

korstílus, stílusirányzat, antik irodalom, középkori irodalom, humanizmus, reneszánsz, reformáció, ellenreformáció, barokk, *rokokó*, klasszicizmus, szentimentalizmus, preromantika, romantika, realizmus, naturalizmus, parnaszizmus, szimbolizmus, *impreszionizmus*, *szecesszió*, avantgárd, *futurizmus*, *expresszionizmus*, *szürrealizmus*, modernizmus költői magatartás, költői szerep

kultusz

látomás, vízió

líra: szubjektivitás, lírai hős

lírai műfajok: hagyományos lírai műfajok: óda, elégia, himnusz, dithürambosz, epigramma, episztola, idill, epitáfium; *ars poetica*, szabadvers, prózavers, szonett, davoria, budnica, *gazella*

mitológia, mítosz

művem: líra, epika, dráma, diszkurzív; műfaj

művelődéstörténelmi korszak

nemzeti eposz

népköltészet, műköltészet

petrarkisták

poétizáció, stilizáltság, allegorikus és szimbolikus ábrázolásmód

regénytípusok *pikareszk regény, eszmeregény*

„próza: családregény, társadalmi regény, történelmi regény, fejlődésregény, *esszéregény*, életrajzi regény, *levélregény*, lélektani regény, kalandregény, farmernadrágban”

rím, rímfajták: páros rím, bokorrím, ölelkező rím, keresztím

ritmus, zeneiség

szerkezet, kompozíció, forma

színház, a színpadi hatás összetevői

szóbeliség, írásbeliség

téma, motívum

verselés: hangsúlyos verselés, időmértékes verselés; verssor, versszak, sorfajták, strófaképletek, *hexameter, pentameter, disztichon*

trubadúrköltészet

világi irodalom, egyházi irodalom

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
240 perc	15 perc	240 perc	20 perc
100 pont	50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	A II. feladatlaphoz nyomtatott helyesírási szótár, egy-, illetve kétnyelvű szótár (tíz vizsgázónként legalább egy példány)	Irodalmi szöveggyűjtemény, kötet vagy a feladatok kidolgozásával összefüggő más nyomtatott ismerethordozó.	Nyomtatott helyesírási szótár, egy-, illetve kétnyelvű szótár (tíz vizsgázónként legalább egy példány)	Irodalmi szöveggyűjtemény, kötet vagy a feladatok kidolgozásával összefüggő más nyomtatott ismerethordozó.

Közzé kell tenni

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	NINCS	témakör- és tételcímek	NINCS	témakör- és tételcímek
Határidő	NINCS	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal	NINCS	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal

Felelős	A vizsgaanyagok elkészítéséért felelős intézmény
---------	--

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga	
240 perc		15 perc	
90 perc	150 perc		
Feladatsor		Tételkifejtés	
I. feladatlap: Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	II. feladatlap: Műértelmező szövegalkotás: műértelmezés vagy összehasonlítás	Egy horvát nyelvi tétel kifejtése	Egy irodalmi tétel kifejtése
50 pont	40 pont	10 pont	25 pont
Helyesírás: 8 pont Íráskép: 2 pont		A kifejtés nyelvi minősége: 15 pont	
100 pont		50 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk.

A vizsgázó először az I. feladatlapot oldja meg, a megoldásra 90 perc áll rendelkezésére. A feladatlap egy 60 percre tervezett szövegértési és egy 30 percre tervezett szövegalkotási feladatot tartalmaz. A vizsgadolgozatokat a 90 perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti.

Ezután kerül sor a II. feladatlap kiosztására és megoldására. A II. feladat megoldására 150 perc áll rendelkezésre. A megoldáshoz helyesírási szótár, egy-, illetve kétnyelvű nyomtatott szótár használható.

Az írásbeli feladatlap formai jellemzői

Az írásbeli vizsga első része egy szöveg értését és egy adott műfajú, a mindennapi élethez köthető szöveg alkotását várja el. Eszerint tartalmaz egy szövegértési feladatsort, valamint egy szövegalkotási feladatot, amely lehet érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás. A kétfajta szövegalkotási feladat közül a vizsgázó választ.

Az írásbeli vizsga második része egy műértelmező szöveg alkotását várja el, amely lehet egy mű adott szempontú értelmezése vagy két mű adott szempontú összehasonlító értelmezése. A két műértelmező szövegalkotási feladat közül a vizsgázó választ.

Ahol a vizsgázó a kijelölt feladatok közül választ, ott a feladatlapon jelzi a választását. Ha az elkezdett feladat helyett másikat választ, akkor az általa érvénytelennek tekintett írásművet át kell húznia.

Az írásbeli feladatlapon tartalmi jellemzői

I. Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás

Szövegértési feladatsor

A szövegértési feladat szövege egy, esetleg két (egymással összefüggő), 700-1000 szó terjedelmű ismeretterjesztő szöveg, publicisztikai mű vagy ezek részlete.

A szövegértést vizsgáló kérdések, feladatok az adott szöveg tematikus, szerkezeti, nyelvi, kommunikációs jellemzőinek megfelelően a következőkre irányulhatnak:

- azonosítás, értelmezés: a szövegben közvetlenül megtalálható tény, adat, megállapítás; különböző szövegbeli érvek, álláspontok; szerzői álláspont; a szöveg jelentése, jelentésrétegei;
- összefüggések: a szöveg grammatikai, stilisztikai jellemzői között; a cím és a szöveg között; a szöveg egészének jelentése, jelentésrétegei között;
- a szöveg jellemzői kommunikatív, szövegműfaji, pragmatikai szempontokból; a szövegbeli utalások, hivatkozások szerepe; a szöveg és más (külső) információk kapcsolata;
- a szöveg felépítése: szövegbeli logikai, tartalmi kapcsolatok; a szöveg szerkezete, a szerkesztésmód, a felépítés által közvetített jelentés;
- a szöveg visszaépítése (pl. vázlat, kivonat, adott szempontú tömörítés stb. formájában).

Érvelés vagy gyakorlati szövegalkotási feladat

A vizsgázó egy érvelési vagy gyakorlati szövegalkotási feladatot old meg az alábbi két választási lehetőség közül.

A feladat megoldásának elvárható terjedelme 120-200 szó.

A feladat a következő lehet:

A) Érvelés: 3-5 érveléssel alátámasztott állásfoglalás valamely közéleti, kulturális, életmódbeli kérdésben.

B) Gyakorlati szövegműfaj: gyakorlati szöveg alkotása adott műfajban, témában, esetleg adott kommunikációs tényezőkkel. A szöveg műfajai a következők lehetnek: motivációs levél; különböző témájú hivatalos levelek (pl. panaszos levél), kérvény; hozzászólás, felszólalás, vitaindító; ajánlás, méltatás.

Mindkét fajta feladat tartalmazhat rövid gondolatébresztő szöveget, szövegrészletet. A feladatlapon közli a konkrét feladatoknak megfelelő kritériumokra kapható részpontoszámokat.

II. Műértelmező szövegalkotás

A vizsgázó két különböző szövegalkotási feladatból választ egyet. A vizsgázó által választott feladat megoldásának elvárható terjedelme 400-800 szó. A választható feladatok a következők lehetnek:

A) Egy mű (vagy műrészlet) problémaközpontú, értelmező bemutatása.

B) Két mű (vagy műrészlet) adott szempontú összehasonlító értelmezése.

Mindkét feladat bázisszövege horvát nyelvű, lehet lírai alkotás, szépprózai mű vagy műrészlet, drámarészlet. A művek származhatnak akár magyarországi, akár Magyarországon kívüli horvát alkotóktól, bármely korszakból, stíluskorszakból, tematikai és műfaji kötöttség nélkül. A feladat nem feltétlenül várja el a szerző ismeretét. Műrészlet esetében nem elvárás a teljes mű ismerete.

Mindkét feladat lényeges eleme az irodalmi szövegekben megjelenő problémák felismerése és az azokra való reflektálás. Mindkét feladat tartalmazza az értelmezés, összehasonlítás középpontjába állítandó problémát, annak kiemelt szempontját, szempontjait (pl. a megjelenített téma, élmény, probléma, helyzet; a szereplők viselkedése, jellemzése, egymáshoz való viszonya; a motívumok szerepe, jelentése; különböző korok életszemlélete, értékrendje).

Legalább az egyik feladatnak a magyarországi horvátság kultúrájához kell kapcsolódnia.

Az írásbeli feladatlap értékelése

A központi javítási-értékelési útmutató tartalmazza az egyes feladatokra adható pontok megoszlását. A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli a megoldás lehetséges tartalmi elemeit és az ettől való eltérés lehetőségét. A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja sem az, ha az értékelő személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől, sem az, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

A javító tanár mindegyik feladatban jelöli a helyesírási hibákat a központi javítási-értékelési útmutatóban közölt hibatípusok szerint. A végső minősítésben értékeli az egész dolgozat helyesírását és írásképét.

I. Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás

A szövegértési feladatsor javítása, értékelése

A szövegértési feladatsor értékelése központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. A feladatsor maximális pontértéke 40 pont. Az elfogadható válaszok tartományát, valamint az adható részpontokat a javítási-értékelési útmutató közli. A javító tanár a dolgozaton feltünteti a részpontoszámokat, valamint az elért összpontoszámot.

Az érvelés vagy a gyakorlati szövegalkotási feladat javítása, értékelése

A szövegalkotási feladat értékelése központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. A feladat maximális pontértéke 10 pont. Értékelni a feladatban csak a választható két feladat egyikét lehet. Ha a vizsgázó mindkét feladatot megoldja, és választását nem jelöli egyértelműen (nem húzza alá, melyiket választotta, vagy nem húzza át az érvénytelen megoldást), akkor a javító tanárnak a vizsgadolgozatban szereplő megoldások közül a sorrendben első megoldást kell értékelnie. A javítási-értékelési útmutató közli mindkét feladat megfelelő, elvárt elemekért adható

részpontszámait. A javító tanár az elfogadott tartalmi és formai elemeket a javítási-értékelési útmutatóban közölt jelrendszerrel jelzi. A javító tanár a dolgozaton feltünteti a részpontszámokat, valamint az elért összpontszámot.

A szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás (I. feladatlap) értékelésének pontértékei:

Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	Szövegértési feladat	40 pont
	Szövegalkotási feladat	10 pont

II. A műértelmező szövegalkotás javítása, értékelése

A javító tanár a vizsgaleírásban közölt értékelési szempontok és a javítási-értékelési útmutató alapján minősíti a vizsgázó teljesítményét.

A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli a megoldás lehetséges tartalmi elemeit. Az ettől eltérő minden jó megoldás is elfogadható, nem elvárás továbbá a javítási-értékelési útmutató szakmailag pontos nyelvének használata. A javító tanár a jónak minősített tartalmi elemeket a javítási-értékelési útmutatóban közölt jelrendszerrel jelöli. Jónak minősíthető elem a tartalmilag helytálló, indokolható megfigyelés, következtetés, megállapítás.

Ha a vizsgázó egynél több témát old meg, és választását nem jelöli egyértelműen (nem húzza alá, melyiket választotta, vagy nem húzza át az érvénytelen megoldást), akkor a javító tanárnak a vizsgadolgozatban szereplő megoldások közül a sorrendben első megoldást kell értékelnie.

A javító tanár jelzi a szerkezeti, stílusbeli, nyelvhelyességi és helyesírási hibákat a javítási-értékelési útmutatóban közölt javítási módok szerint.

A ponttháárokon belül az értékelés kritériumainak való megfelelés mértéke dönt.

A műértelmező szövegalkotás minősítésének szempontjai és értékelése:

- Tartalom – a bázisszöveg és a feladat értéke; tudáskeretének ismerete (vonatkozó tárgyi tudás, általános tájékozottság); a válaszlemek megfelelése a feladat szempontjainak, szövegbázisának; a problémaérzékenység, lényeglátás, témataratás, gondolatgazdagság, releváns példák, véleménynyilvánítás szerint.
- Szövegszerkezet – a felépítés (gondolati íve, logikája, a műfajnak való megfelelés); a szerkezet (koherencia, arányosság, tagolás, terjedelem) szerint.
- Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség) a nyelvi regiszter, a szókincs, a köznyelvi normának való megfelelés szerint.

Műértelmező szövegalkotási feladat	Tartalmi minőség		25 pont
	Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5 pont
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10 pont

A helyesírás és az íráskép minősítése

Helyesírás – a helyesírás szabályainak való megfelelés szerint; a súlyos hibák, az enyhe hibák és a központozás figyelembevételével, a javítási-értékelési útmutatóban közölt egységes pontozási elv szerint.

Íráskép – a szöveg rendezettsége, olvashatósága, az olvasó szempontjának figyelembevétele, a forma kulturáltsága szerint.

Az írásbeli dolgozat pontszámainak összesítése

Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	Szövegértés	40 pont
	Szövegalkotás	10 pont
Műértelmező szövegalkotás	Tartalmi minőség	25 pont
	Nyelvi minőség	15 pont
Helyesírás		8 pont
Íráskép		2 pont

Szóbeli vizsga

A tétellapon megjelölt feladatot a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie. Közbekezdni csak akkor lehet, ha a vizsgázó teljesen helytelen úton indult el, vagy nyilvánvaló, hogy elakadt.

A szóbeli vizsga egy horvát nyelvi és egy irodalmi tételhez megfogalmazott feladat megoldásából és a megoldás kifejtéséből áll.

A horvát nemzetiségi nyelv és irodalom tételsor 20 horvát nyelvi és 20 irodalmi tételből áll. A horvát nyelvi és az irodalmi tételek egymástól elkülönülő tételsorokat alkotnak.

A nyelvi és az irodalmi tételsorban irodalomból és horvát nyelvből is legalább 6 tételt módosítani kell az előző évhez képest.

Az egyes tételekhez legalább egy-egy feladat tartozik. A vizsgázó a következő segédeszközöket használhatja a felkészüléshez és a feladatkiejtéshez: irodalmi szöveggyűjtemény, kötet vagy a feladatok kidolgozásával összefüggő más nyomtatott ismerethordozó a tételnek megfelelő részlete (pl. internetes oldal nyomtatott változata, egynyelvű szótár, művelődéstörténeti térkép, képzőművészeti album). A tételsornak megfelelő segédeszközöket a vizsgaszervező intézmény biztosítja.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor összeállításához a részletes követelmények horvát nemzetiségi nyelv és irodalom témáit kell figyelembe venni.

A tételsort úgy kell összeállítani, hogy a tételekben kitűzött feladatok - a témák sajátosságait figyelembe véve - lehetőleg hasonló nehézségűek legyenek, valamint a vizsgázónak lehetősége legyen a megadott időkeretben a sikeres felkészülésre és a tétel kifejtésére.

Horvát nyelvi altételsor

A vizsga során azt mérjük, hogy a vizsgázó milyen mértékben és milyen minőségben képes szóbeli tranzakcióra és interakcióra, amelynek egyaránt részét képezik a receptív és a produktív (beszédértés, beszédképesség) készségek. A vizsgázónak képesnek kell lennie mind az önálló témakifejtésre, mind a beszélgetésben való interaktív részvételre.

Minden altétel 200-250 szó terjedelmű szövegből és a hozzá kapcsolódó feladatokból áll. (nyelvi transzformáció, lexikai, stilisztikai feladat stb.) A nyelvi altételek 25%-a a magyarországi horvátok nyelvvel, szokásaival, hagyományával, kultúrájával, kisebbségpolitikájával stb. kapcsolatos szövegeket tartalmaz.

Irodalmi altételsor

Az altételt a horvát nemzetiségi nyelv és irodalom részletes követelményeiben felsorolt műhöz, vagy annak egy részletéhez kapcsolódó feladatok alapján kell a vizsgázónak önállóan kifejtenie. Legalább két altétel a magyarországi horvátok irodalmával kapcsolatos feladatokat tartalmaz.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény maximális pontértéke 50 pont. Ezen belül az irodalom felelet tartalmi minőségéért 25 pont, a nyelvi felelet tartalmi minőségéért 10 pont, a két felelet nyelvi minőségéért együtt 15 pont adható.

A vizsgateljesítmény értékelése az alábbi értékelési kritériumok és pontszámok alkalmazásával történik.

A ponthatárokon belül az értékelés kritériumainak való megfelelés mértéke dönt.

Tartalmi minőség – irodalomból összesen 25 pont, horvát nyelvből összesen 10 pont a következő kritériumok mérlegelésével:
Irodalmi, nyelvi, kulturális tájékozottság
Tárgyi tudás
Szövegismeret, szövegértés
Feladatmegoldó képesség
Gondolatgazdagság
Önálló vélemény
A feladat kifejtettsége
Nyelvi minőség – a két feleletre összesen 15 pont a következő kritériumok mérlegelésével:
Rendszerezés, lényegkiemelés
Logikus gondolatmenet
Világos, tagolt szöveg- és mondatszerkesztés
Megfelelő szókincs, szóhasználat
Érthető előadásmód

A szóbeli vizsgarész pontszámainak összesítése

Tartalmi minőség – irodalom	25 pont
Tartalmi minőség – horvát nyelv	10 pont
A kifejtés nyelvi minősége	15 pont

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga	
240 perc		20 perc	
Feladatsor		Tételkifejtés	
Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor	Szövegalkotási feladatok: műértelmező szöveg és reflektáló szöveg	Egy horvát nyelvi tétel kifejtése	Egy irodalmi tétel kifejtése
40 pont	50 pont	10 pont	25 pont
Helyesírás: 8 pont Íráskép: 2 pont		A kifejtés nyelvi minősége 15 pont	
100 pont		50 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk.

A vizsgázó egyetlen feladatlapot kap, a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg, és a feladatok megoldásának sorrendjét is meghatározhatja. A feladatok megoldására 240 perc áll rendelkezésre. A megoldáshoz helyesírási szótár, illetve egy- illetve kétnyelvű nyomtatott szótár használható.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Az írásbeli vizsga a szaktárgyi tudás alkalmazását mérő szövegértési, nyelvi-irodalmi műveltségi feladatokat, valamint két különböző szövegalkotási feladatot tartalmaz.

Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor

A szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor egy horvát nyelvű alkotáshoz (irodalmi vagy nyelvi témájú értekező prózához, esszéhez, vagy annak részletéhez, lírai műhöz, szépprózai alkotáshoz, illetve részletéhez, egy drámához, vagy annak részletéhez) kapcsolódik.

A feladatsor egyrészt a szöveg értését, másrészt a kapcsolódó nyelvi és irodalmi ismeretek alkalmazását várja el (pl. fogalmak felismerése, azonosítása, definíciója, alkalmazása különböző szövegekre; különböző történeti, műfaji, tematikus, motivikus összefüggések feltárása; műismeret; a vizsgálandó szöveg kommunikációs, nyelvi, grammatikai, retorikai, stilisztikai, szövegtani, helyesírási jellemzői; kapcsolódó nyelvi kérdések).

A feladatsor szövegértésre, nyelvi ismeretekre és irodalmi műveltségre irányuló kérdéseket egyaránt tartalmaz.

Szövegalkotási feladatok

A két szövegalkotási feladat két különböző témáról szóló, adott szempontú és műfajú önálló szöveg alkotását írja elő.

A szövegalkotási feladatok a következők:

- Egy mű adott szempontú elemzése, értelmezése, értékelése (a továbbiakban: műértelmező szövegalkotási feladat).
- A műértelmező feladat bázisszövege irodalmi alkotás (lírai, szépprózai, vagy drámai mű, illetve annak részlete). Az akár magyarországi, akár Magyarországon kívüli horvát alkotóktól származó művek választhatók bármely korszakból, stíluskorszakból, tematikai és műfaji kötöttség nélkül. A feladat nem feltétlenül várja el a szerző ismeretét. Műrészlet esetében nem elvárás a teljes mű ismerete.
- Érvelő vagy véleménykifejtő szöveg megfogalmazása: reflektálás egy irodalmi, kulturális, esztétikai, bölcséleti, etikai kérdésre, jelenségre, pl. kor-, kulturális, közéleti jelenségre (a továbbiakban: reflektáló szövegalkotási feladat).

A feladatok mindegyike szövegbázisú (pl. irodalmi mű, műrészlet; rövid felvezető idézet a véleménykifejtés, értékelő érvelés alapjaként).

A műértelmező szöveg elvárt terjedelme 400-800 szó.

A reflektáló szöveg elvárt terjedelme 150-450 szó.

Legalább az egyik feladatnak a magyarországi horvátság kultúrájához kell kapcsolódnia.

Az írásbeli feladatlap értékelése

A központi javítási-értékelési útmutató tartalmazza az egyes feladatokra adható pontok megoszlását. A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli a megoldás lehetséges tartalmi elemeit és az ettől való eltérés lehetőségét. A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja sem az, ha az értékelő személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől, sem az, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

A javító tanár mindegyik feladatban jelöli a helyesírási hibákat a központi javítási-értékelési útmutatóban közölt hibatípusok szerint. A végső minősítésben értékeli az egész dolgozat helyesírását és írásképét.

Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor javítása, értékelése

A szövegértési, nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor értékelése központi javítási-értékelési útmutató alapján történik. A feladatsor maximális pontértéke 40 pont. Az elfogadható válaszok tartományát, valamint az adható részpontokat a javítási-értékelési útmutató közli. Az értékelő a dolgozaton feltünteteti a vizsgázó által elért részpontoszámokat, valamint a feladatsor megoldásával elért összpontoszámot.

Szövegértési, nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor	40 pont
---	---------

Szövegalkotási feladatok javítása, értékelése

A javító tanár a vizsgaleírásban közölt értékelési szempontok és a javítási-értékelési útmutató alapján minősíti a vizsgázó teljesítményét.

A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli a megoldások lehetséges tartalmi elemeit. Az ettől eltérő minden jó megoldás is elfogadható, nem elvárás továbbá a javítási-értékelési útmutató szakmailag pontos nyelvének használata. A javító tanár a jónak minősített tartalmi elemeket a javítási és értékelési útmutatóban közölt jelrendszerrel jelöli.

A javító tanár jelzi a szerkezeti, stílusbeli, nyelvhelyességi és helyesírási hibákat.

A ponthatárokon belül az értékelés kritériumainak való megfelelés mértéke dönt.

A műértelmező szövegalkotás minősítésének szempontjai és értékelése

A javító tanár által megállapított pontszám jelzi a műértelmező feladat értékelésének tartalmi pontszámát, valamint a szövegszerkezet, a stílus és a nyelvhelyesség értékelésének pontszámait a következő kritériumok szerint:

Tartalom - a bázisszöveg és feladat értéke; tudáskeretének ismerete (vonatkozó tárgyi tudás, általános tájékozottság); a válaszelemek a feladat szempontjainak, szövegbázisának való megfelelése (problémaérzékenység, lényeglátás, tématarítás, gondolatgazdagság, releváns példák, véleménynyilvánítás) szerint.

Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség) - a nyelvi regiszter, a stílus, a szókincs, a köznyelvi normának való megfelelés szerint.

A reflektáló szövegalkotás minősítésének szempontjai és értékelése

A javító tanár által megállapított pontszám jelzi a reflektáló feladat értékelésének tartalmi, szerkezeti, nyelvi pontszámait a következő kritériumok szerint:

Tárgyi tudás, általános tájékozottság

Problémaérzékenység, gondolatgazdagság

Gondolatmenet, szövegfelépítés

Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)

A két szövegalkotási feladat értékelésének pontértékei:

Műértelmező szöveg 30 pont	Tartalom	15 pont
----------------------------	----------	---------

Reflektáló szöveg 20 pont	Szövegszerkezet	5 pont
	Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10 pont
	Tartalom	5 pont
	Problémaérzékenység	5 pont
	Gondolatmenet	5 pont
	Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	5 pont

A helyesírás és az íráskép minősítése

Helyesírás - a helyesírás szabályainak való megfelelés szerint; a súlyos hibák, az enyhe hibák és a központozás figyelembevételével, a javítási-értékelési útmutatóban közölt egységes pontozási elv szerint.

Az írásbeli dolgozat pontszámainak összesítése

Szóbeli vizsga

Az emelt szintű szóbeli vizsga központi tételsor alapján zajlik.

A tétellapon megjelölt feladatot a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie. Közbekezdni csak akkor lehet, ha a vizsgázó teljesen helytelen úton indult el, vagy nyilvánvaló, hogy elakadt.

A szóbeli vizsga egy horvát nyelvi és egy irodalmi tételhez megfogalmazott feladat megoldása, és a megoldás kifejtése.

A horvát nemzetiségi nyelv és irodalom tételsor 20 horvát nyelvi és 20 irodalmi tételből áll. A horvát nyelvi és az irodalmi tételek egymástól elkülönülő tételsorokat alkotnak.

A nyelvi és az irodalmi tételsorban irodalomból és horvát nyelvből is legalább 6 tételt módosítani kell az előző évhez képest.

A vizsgázó a következő segédeszközöket használhatja a felkészüléshez és a tételkifejtéshez: irodalmi szöveggyűjtemény, kötet vagy a feladatok kidolgozásával összefüggő más nyomtatott ismerethordozó a tételnek megfelelő részlete (pl. internetes oldal nyomtatott változata, egynyelvű szótár, művelődéstörténeti térkép, képzőművészeti album). A tételsornak megfelelő segédeszközöket a vizsgaszervező intézmény biztosítja.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor összeállításához a részletes követelmények horvát nemzetiségi nyelv és irodalom témáit kell figyelembe venni.

A tételsort úgy kell összeállítani, hogy a tételekben kitűzött feladatok - a témák sajátosságait figyelembe véve - lehetőleg hasonló nehézségűek legyenek, valamint a vizsgázónak lehetősége legyen a megadott időkeretben a sikeres felkészülésre és a tétel kifejtésére.

Horvát nyelvi altételsor

A vizsga során azt mérjük, hogy a vizsgázó milyen mértékben és milyen minőségben képes szóbeli tranzakcióra és interakcióra, amelynek egyaránt részét képezik a receptív és a produktív (beszédértés, beszédképesség) készségek. A vizsgázónak képesnek kell lennie mind az önálló témakifejtésre, mind a beszélgetésben való interaktív részvételre.

Az altételek a témakörnek, illetve az altételben konkretizált feladatnak megfelelően tartalmazhatnak egy megállapítást, idézetet, felvezető gondolatot, nyomtatott vagy elektronikus dokumentumot (pl. *úrlapot, használati utasítást, újságcikket, képet, ábrát, térképet*, internetes *oldalt*, egynyelvű szótár *részletét*), majd közlik a kifejtendő feladat megjelölését. A feladat megjelölés a részletes vizsgakövetelményekre épül.

A nyelvi altételek 25%-a a magyarországi horvátok nyelvvel, szokásaival, hagyományaival, kultúrájával, kisebbségpolitikájával stb. kapcsolatos szövegeket tartalmaz.

Irodalmi altételsor

Az altételt a horvát nemzetiségi nyelv és irodalom részletes követelményeiben felsorolt műhöz, vagy annak egy részletéhez kapcsolódó feladatok alapján kell a vizsgázónak önállóan kifejtenie. Legalább két altétel a magyarországi horvátok irodalmával kapcsolatos feladatokat tartalmaz. Minden tételhez egy feladat tartozik, a feladatok vizsganaponként változhatnak.

Mindkét tárgy tételsorának témakörét és tételcímeit a jogszabályban meghatározott időben és módon nyilvánosságra kell hozni. Az egyes tételekhez tartozó feladatokat nem szabad nyilvánosságra hozni, csak a vizsgán ismerhetők meg.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény maximális pontértéke 50 pont. Ezen belül az irodalom felelet tartalmi minőségéért 25 pont, a horvát nyelvi felelet tartalmi minőségéért 10 pont, a két felelet nyelvi minőségéért együtt 15 pont adható.

A vizsgateljesítmény értékelése az alábbi értékelési kritériumok és pontszámok alkalmazásával történik. A ponthatárokon belül az értékelés kritériumainak való megfelelés mértéke dönt.

A szóbeli vizsgarész pontszámainak összesítése

Szövegértési, nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor	40 pont
---	---------

Szövegszerkezet – a felépítés (gondolati íve, logikája, a műfajnak való megfelelés); a szerkezet (koherencia, arányosság, tagolás, terjedelem) szerint.

Műértelmező szöveg 30 pont	Tartalom	15 pont
	Szövegszerkezet	5 pont
	Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10 pont
Reflektáló szöveg	Tartalom	5 pont

20 pont	Problémaérzékenység	5 pont
	Gondolatmenet	5 pont
	Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	5 pont

Íráskép – a szöveg rendezettsége, olvashatósága, az olvasó szempontjának figyelembevétele, a forma kulturáltsága szerint.

Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor	40 pont
Műértelmező szövegalkotási feladat	30 pont
Reflektáló szöveg	20 pont
Helyesírás	8 pont
Íráskép	2 pont
Tartalmi minőség – irodalomból összesen 25 pont; horvát nyelvből összesen 10 pont a következő kritériumok mérlegelésével:	
<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi, nyelvi, kulturális tájékozottság – Tárgyi tudás – Szövegismeret, szövegértés – Feladatmegoldó képesség – Gondolatgazdagság – Önálló vélemény – A feladat kifejtettsége 	
Nyelvi minőség – a két feleletre összesen 15 pont a következő kritériumok mérlegelésével:	
<ul style="list-style-type: none"> – Rendszerezés, lényegkiemelés – Logikus gondolatmenet – Világos, tagolt szöveg- és mondatszerkesztés – Megfelelő szókincs, szóhasználat – Érthető előadásmód 	

A szóbeli vizsgarész pontszámainak összesítése

Tartalmi minőség – irodalom	25 pont
Tartalmi minőség – horvát nyelv	10 pont
A kifejtés nyelvi minősége	15 pont

HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

DETALJNI ZAHTJEVI MATURALNOG ISPITA

A) KOMPETENCIJE

Srednja i viša razina

Vještina pravilne uporabe hrvatskog jezika: u govoru, razumijevanju i stvaranju teksta.

Poznavanje najznačajnijih oblika pismenog i usmenog izražavanja.

Sposobnost jezičnog izražavanja prilagođenog temi; pravilno pisanje, pregledni i čitki rukopis.

Veza između književnosti kao umjetnosti i ljudskog društva. Mjesto hrvatske književnosti u svjetskoj književnosti; interpretacija književnih djela.

I. Razumijevanje teksta

- Sposobnost razumijevanja teksta: razumijevanje pisanog i govorenog teksta, poznavanje logičke i semantičke strukture određenog teksta.
- Poznavanje i uporaba tiskanih i elektroničkih informacijskih izvora (rječnik, leksikon, enciklopedija, antologija, tisak, internet).
- Odabir i sistematizacija informacija adekvatno predmetu, funkciji i smjeru izražavanja.
- Stvaranje osobnog stava na temelju informacija stečenih na razne načine.

II. Interpretacija književnih i inih tekstova

- Uporaba raznih postupaka razumijevanja teksta prilagođeno vrsti (književnoj vrsti) i aspektu: književnoumjetnički, publicistički, znanstvenopopularni tekstovi; uspoređivanje i interpretacija tekstova prilagođeno vrsti (književnoj vrsti), načinu izražavanja i strukturi.
- Prepoznavanje, razumijevanje i prezentiranje kako književnost izražava iskustva, doživljaje i misli raznih ljudi i razdoblja.
- Objektivna reakcija, odnosno reakcija i unošenjem subjektivnih crta, reagiranje u raznim pismenim i usmenim oblicima na pročitano, uzimajući u obzir norme vrste teksta i adresata.

III. Pismeno stvaranje teksta

- Formuliranje osobnog mišljenja o raznim temama i književnim vrstama, odgovarajućom preciznošću.
- Stvaranje tekstova tipa obavijesti, argumentacije, eseja o zadanoj temi (kulturno nasljeđe Hrvata u Mađarskoj, donošenje odluka u svakidašnjem životu, ljudske veze, moralna pitanja, osjećaji, tipovi problema današnjice, masovna komunikacija).
- Poznavanje tehnike i stilskih obilježja stvaranja raznih tekstova i njihova uporaba; samostalno ispravljanje pravopisnih pogrešaka i grešaka u formuliranju i kompoziciji teksta (posjedovanje sposobnosti samokontrole).
- Primjena normi standardnog jezika, pravilna primjena pravopisnih pravila korištenjem pravopisa i bez njega. Čitko pisanje.

- Formuliranje dojma, doživljaja, mišljenja, osobnog stava nastalog na temelju umjetničkog djela (poezija, proza, kazališni doživljaj, film, graditeljstvo, glazba).
- Primjena sadržajnih, kompozicijskih i jezičnih normi službenih tekstova (istupanje, natječaj, pismo, autobiografija, zamolba i sl.).

IV. Govor, usmeno stvaranje teksta

- Jasno građeno i na bitno svedeno samostalno izlaganje prilagođeno jezičnoj normi govorne situacije, vrsti, temi i adresatu.
- Dokazivanje retoričke sposobnosti izvođenjem memoriranog teksta (leksik, riječni i rečenični naglasak, intonacija, stanka, jačina tona, boja tona, tempo govora).

V. Korištenje pojmova

- Poznavanje jezičnih i književnih pojmova, njihova pravilna primjena u usmenom i pismenom izražavanju.
- Dokazivanje primjerima da učenik razumije povezanost pojmova i promjenu njihovog značenja.
- *Samo na višoj razini*
- Definiranje i uspoređivanje pojmova i u povijesnom kontekstu.

B) TEMATSKI KRUGOVI

Sadržajni zahtjevi maturalnog ispita višeg stupnja sadrže i sadržajne zahtjeve maturalnog ispita srednjeg stupnja.

Hrvatski jezik

Teme	Razina ispita	
	Srednja razina	Viša razina
1. Čovjek i jezik	Postanak jezika i govora, njegova uloga u ljudskim kontaktima. Činitelji i funkcije priopćavanja. Jezični i nejezični kod komunikacije. Jezik i govor. Jezik kao sustav koji je u stalnoj promjeni. Jezik kao sustav znakova. Jezični znakovi (označitelj/izraz, označenik/sadržaj). Materinski jezik, strani jezik, dvojezičnost.	Uloga gesta, mimike i ostalih tjelesnih znakova u ljudskim kontaktima, na temelju primjera. Karakteristike umjetničkog jezika (estetska funkcija jezika). Razni znakovni sustavi (matematički i prometni znakovi, piktogrami, simboli).

	Razlike između hrvatskog i mađarskog jezika (npr. drugi tip jezika).	
2. Povijest hrvatskoga jezika	<p>Mjesto slavenskih jezika u porodici indoeuropskih jezika.</p> <p>Podjela slavenskih jezika (praslavenski i staroslavenski jezik; zapadnoslavenski, južnoslavenski i istočnoslavenski jezici).</p> <p>Glavna razdoblja povijesti hrvatskog jezika (prijelaz na latinično pismo, hrvatska leksikografija, težnje prema jedinstvenom književnom jeziku, počeci hrvatskog standardnog jezika, značaj ilirskog pokreta u povijesti hrvatskog jezika, podređenost hrvatskog jezika srpskomu, Deklaracija”).</p> <p>Spomenici pismenosti: Bašćanska ploča, Red i zakon, Šibenska molitva.</p> <p>Glagoljica, ćirilica i latinica.</p> <p>Razvoj književnog jezika.</p> <p>Najvažnija aktualna pitanja skrbi za čistoću i pravilnost hrvatskog jezika.</p> <p>Jezični purizam i jezična kultura (norme standardnog jezika, poznavanje i korištenje jezičnih priručnika).</p>	<p>Prve hrvatske gramatike i rječnici.</p> <p>Promjene u glasovnom sustavu hrvatskog jezika.</p> <p>Značaj Kratke osnove horvatsko-slavenskoga pravopisaña Ljudevita Gaja.</p> <p>Spomenici pismenosti.</p>
3. Jezik i društvo	<p>Društvene i teritorijalne jezične varijante (stručno nazivlje, žargonizmi, regionalizmi).</p> <p>Raslojenost suvremenog hrvatskog jezika: razgovorni jezik, narječja, regionalni jezik).</p> <p>Odnos književnog jezika, narječja, regionalni razgovorni jezik. Veze između narječja i književnog jezika.</p> <p>Hrvatska narječja u Mađarskoj, predstavljanje njihovih važnijih karakteristika s primjerima.</p>	<p>Promjene u suvremenom hrvatskom jeziku.</p> <p>Utjecaj informacijskog društva na jezičnu uporabu (jezgovitost kratkih pisanih poruka, elektronično dopisivanje).</p> <p>Utjecaj mađarskog jezika na materinski jezik Hrvata u Mađarskoj - s primjerima.</p> <p>Glavne značajke najmanje jednog narječja.</p>

	Utjecaj informacijskog društva na uporabu jezika i na jezično općenje (npr. stvaranje teksta računalom, komunikacija na internetu, elektronsko dopisivanje).	
4. Jezične razine A) Fonetika	<p>Glasovni sustav hrvatskog jezika.</p> <p>Tvorba glasova: nastanak glasova i govorni organi.</p> <p>Pravilna tvorba i izgovor glasova č, ć, đ, dž, lj i samoglasničkog r. Podjela glasova.</p> <p>Poznavanje glasovnih promjena (nepostojano a, alternacija l/o, palatalizacija, sibilizacija, prijeglas, jotacija, jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe), njihova svjesna i pravilna primjena u usmenoj i pismenoj uporabi jezika.</p> <p>Pravilna uporaba alternacije ije/je/e/i.</p>	<p>Bogatstvo glasovnog sustava narječja.</p> <p>Neke promjene u glasovnom sustavu hrvatskog jezika u njegovom povijesnom razvoju (npr. jer (b), jor (b), jat (e), nazali).</p> <p>Razlike u glasovnom sustavu hrvatskog i mađarskog jezika. Podjela glasova.</p> <p>Alterniranost osnove; glasovne promjene u osnovi i korijenu riječi.</p> <p>Alternacija ije/je/e/i u silabičkoj versifikaciji. Pravilno naglašavanje riječi, intonacija. Dokazivanje razlikovne funkcije naglaska na temelju primjera.</p>
B) Morfologija	<p>Razdioba morfema (korijen, osnova, nastavci) po značenju, položaju i funkciji; njihova uloga u tvorbi oblika.</p> <p>Tvorba riječi od određenih vrsti riječi.</p> <p>Vrste riječi. Podjela riječi po vrstama.</p> <p>Gramatička obilježja punoznačnih riječi (rod, broj, padež, lice, vrijeme, način).</p> <p>Podjela imenica i njihova deklinacija.</p> <p>Značenje zbirnih imenica, njihova deklinacija i sročnost.</p> <p>Vrste pridjeva i njihova dvojaka deklinacija.</p>	<p>Osnovni i oblični nastavci (nastavci za tvorbu imenica i glagola).</p>

	<p>Komparacija pridjeva. Vrste i promjena zamjenica.</p> <p>Vrste brojeva i njihova promjena. Sročnost brojeva i imenskih riječi u padežu. Podjela glagola; vrste glagola. Vrste priloga i njihovo značenje. Razlike u hrvatskom i mađarskom pravopisu Uloga prijedloga i njihova rekcija. Pravilna uporaba prijedloga <i>k(a)</i> i <i>s(a)</i>. Uloga veznika, usklika i riječca u rečenici.</p>	<p>Učestalost uporabe aorista i imperfekta u svakidašnjem govoru i u književnoumjetničkom stilu.</p> <p>Razlike u podjeli vrsta riječi, u rečeničnim dijelovima i njihovim izražajnim sredstvima u mađarskom i hrvatskom jeziku. Pravopis pojedinih vrsta riječi.</p>
C) Spojevi riječi	<p>Paradigmatski i sintagmatski odnosi u rečenici (spojevi riječi). Prepoznavanje veza između rečeničnih dijelova i rekcije.</p>	
D) Sintaksa	<p>Gramatičko ustrojstvo rečenice. Članjivost rečenice (raščlanjene i neraščlanjene rečenice, potpune i eliptične rečenice). Rečenica i iskaz. Ciljna usmjerenost rečenica (izjavna, upitna, usklična, zapovjedna). Rečenični dijelovi (subjekt, predikat, objekt, atribut, apozicija) i njihova izražajna sredstva. Sročnost (prema broju, licu i rodu). Modalnost. Rečenična uloga pojedinih vrsta riječi. Npr. imenice i pridjevi u opisu (nominalni stil), glagoli u pripovijedanju (dinamizam), uloga zamjenica (zamjenjivanje imenskih riječi).</p>	<p>Obavijesno ustrojstvo iskaza i red riječi. Stilistička uloga obrnutog reda riječi (inverzija).</p> <p>Razlikovanje i pravilna uporaba imperativa u iskazivanju molbe, želje i zapovijedi.</p> <p>Značenje prezenta i perfekta u rečenici: prava sadašnjost i pripovjedački prezent, pravi perfekt, izražavanje budućnosti prezentom i perfektom, ssevremenski prezent i perfekt.</p>

	Proste i složene rečenice. Interpunkcijski znakovi u rečenici i tekstu.	
E) Tekst	<p>Pisani i govoreni tekst.</p> <p>Upoznavanje strukture raznih privatnih i službenih tekstova, stvaranje službenih tekstova.</p> <p>Tipovi i karakteristike eseja, etape pisanja eseja. Izražavanje misli i osjećaja iz različitog stajališta.</p> <p>Tipovi tekstova potrebnih za dalje učenje, za zapošljavanje (npr. molba, životopis, natječaj, službeno pismo, ovlaštenje/punomoć, istupanje/primjedba/osvrt).</p> <p>Uporaba informacija adekvatno zadaći, stvaralačkoj svrsi i etičnosti.</p> <p>Uloga pozivnice, čestitke, zahvalnice i izražavanja sućuti u društvenom općenju.</p> <p>Monolozi i dijalozi (npr. predavanje, rasprava).</p>	<p>Razlike između tradicionalne i digitalne komunikacije.</p> <p>Jezik reklama, pogreške u tim tekstovima.</p>
5. Leksikologija	<p>Pojam rječničkog blaga.</p> <p>Aktivno i pasivno rječničko blago.</p> <p>Razlozi promjene leksika.</p> <p>Načini obogaćivanja rječničkog blaga (leksičko posuđivanje, raspad višeznačnosti, tvorba riječi, srastanje i preobrazba).</p> <p>Tvorbeni načini (prefiksalna, sufiksalna, prefiksarno-sufiksalna i složeno-sufiksalna tvorba).</p> <p>Onomastika (osobna imena, nadimci, etnonimi i toponimi).</p> <p>Sigurnost u uporabi jednojezičnih i višejezičnih rječnika.</p>	<p>Stilistička vrijednost historizama, arhaizama, lokalizama, regionalizama, dijalektizama, kolokvijalizama, žargonizama, vulgarizama, stranih riječi i frazema.</p>

<p>6. Stil i značenje</p>	<p>Pojam stila. Stil u svakodnevnoj uporabi jezika, u stručnom jeziku i lijepoj književnosti. Povezanosti između jezika i stila. Odnosi između književnog jezika i žargona. Stilski slojevi hrvatskog jezika i njihove karakteristike. Funkcionalni stilovi hrvatskog jezika i njihove karakteristike. Glavne značajke književnoumjetničkoga, publicističkoga, znanstvenoga, administrativnog i razgovornoga stila. Uporaba riječi i njihova stilska vrednota (stilemi).</p> <p>Jednoznačnost i višeznačnost riječi (jednoznačnice, višeznačnice, sinonimi, homonimi, homografi). Dva načina postanka prenesenoga značenja (metafora, metonimija). Osnovno i prvotno značenje. Denotativno/osnovno i konotativno/izvedeno značenje. Područstveno i individualno značenje. Poznavanje rječnika i njihovih znakova. Stilska sredstva slikovitog izraza i njihovo djelovanje. Upućenost u povijest stilova na temelju poznavanja stilskih razdoblja i smjerova.</p>	<p>Veza jezika i stila. Odnos književnog jezika i žargona.</p> <p>Objašnjenje postanka nekoliko frazeoloških izraza navođenjem primjera Frazeološki izrazi i njihova uloga u svakodnevici i umjetničkoj jezičnoj uporabi.</p> <p>Promjena značenja riječi.</p> <p>Varijante stila i norme u pojedinim razdobljima na temelju primjera.</p>
<p>7. Retorika</p>	<p>Retorika kao umjetnost uvjeravanja sugovornika. Glavni jezični kriteriji i kriteriji ponašanja</p>	<p>Značaj retorike i društvene prilike/situacije njene uporabe. Retorika kao znanost govorničkog umijeća.</p>

	prilikom javnog govora. Kriteriji kulturne rasprave i iznošenja osobnog suda/mišljenja. Osobine/vrline i zadaće govornika. Komunikacijske funkcije govorničkog teksta. Prikupljanje, raspoređivanje građe i formuliranje i izvođenje teksta. Dokazivanje, sastavljanje argumenata, logika i tehnika dokazivanja; razmještaj dokaza. Metode pobijanja. Sastavljane predavanja, ispitnog odgovora. Sredstva efektnog predavanja. Službeno iznošenje mišljenja, uzimanja riječi u danoj situaciji. Monolozi (predavanje, govor).	Metode pobijanja.
--	---	-------------------

Pojmovi

Srednja i viša razina

Pojmovni zahtjevi više razine istaknuti su kurzivom.

artikulacija samoglasnika, suglasnika; glasovne promjene

ciljna usmjerenost rečenica, modalnost

dvojezičnost

ekspresivnost, eufemizam, evokacija, arhaizacija, nekrotizam, *poetizam*

jezik gestikulacije

indoeuropski jezici

interpunkcijski znakovi: crtica, zagrada, dvotočje, točka sa zarezom, navodnici

intonativna sredstva rečenice i teksta

izražajna sredstva stilskih smjerova

jezična norma

jezični zakon

jezični znak, znakovni sustav

kommunikacija, činitelji i funkcije komunikacijskog procesa

metafora

morfem: korijen, osnova, nastavci

onomatopeja, aliteracija, anabman

spomenici pismenosti, publicističke vrste: vijest, izvještaj, intervju, reportaža, recenzija, kritika

raslojenost leksika: područna, funkcionalna i vremenska; standard, razgovorni jezik, književni jezik, narječje, regionalni jezik, stručni jezik, žargon

razdoblja povijesti hrvatskog jezika

rečenično ustrojstvo: prosta rečenica, složena rečenica, zavisno i nezavisnosložena rečenica

red riječi: osnovni, obilježeni, automatizirani; obavijesno ustrojstvo rečenice: poznati i novi elementi

slavenski jezici: zapadnoslavenski, južnoslavenski, istočnoslavenski; praslavenski i staroslavenski jezik

slojevi riječi: riječi nastale od hrvatskih, usvojenice, tuđice

spojevi riječi i njihove vrste

sročnost

stil, stilski vrijednost, stiles, stilski utjecaj

izražajna sredstva stilskih smjerova

stilski figure: ponavljanje, lirski paralelizmi, antiteza, nabranje, gradacija, hiperbola

tekst, jedinice teksta: ulomak, kontekstualno značenje

tip teksta: opis, pripovijedanje, objašnjenje, dijalog, monolog, zamolba, autobiografija, natječaj, službeno pismo, istupanje, informacija, traženje

savjeta, jezične forme uljudnosti, prikaz, zahvalnica, pozivnica, sažalnica

tropi: metafora, metonimija, poredba, alegorija, simbol

tvorbeni načini: tvorba riječi, leksičko posuđivanje, raspad, višeznačnost

usmeno i pismeno izražavanje, javna i privatna jezična uporaba

ustaljeni izrazi: izreka, poredbena izreka, krilatica, poslovice

vrste riječi

značenje: značenje riječi, denotativno i konotativno značenje, osnovno/rječničko i kontekstualno

značenje

znak, znakovni sustav

značenje riječi: jednoznačnice, višeznačnice, homonimi, sinonimi, antonimi, homografi

vrste rečenica, modalnost

Hrvatska književnost

Teme	Razina ispita	
	Srednja razina	Viša razina
Autori i djela Životna djela	<p>Marin Držić, August Šenoa, Antun Gustav Matoš, Miroslav Krleža, Tin Ujević, Josip Gujaš Džuretin.</p> <p>Glavne činjenice života spisatelja.</p> <p>Karakteristične točke privrženosti spisatelja regiji/području i kulturnom uzoru.</p> <p>Glavne značajke književnog opusa.</p> <p>Imenovanje nekolicine suvremenika spisatelja.</p> <p>Veze između književnih djela (teme, životne situacije, vrste, način izražavanja, karakteristični motivi).</p> <p>Interpretacija glavnih umjetničkih djela.</p> <p>Smještaj određenog književnog djela u književni opus i u razdoblje.</p> <p>Izvođenje memoritera.</p>	<p>Glavne teme i problemi pojedinih razdoblja.</p> <p>Zbirke (teme, motivi, aspekti raspodjele/odabira).</p> <p>Smjerovi i drugi utjecaji koji su određivali književni opus spisatelja.</p> <p>Činjenice (utjecaji, paralele svjetske književnosti) vezani uz prikaz, interpretaciju.</p> <p>Veze s mađarskom književnošću.</p> <p>Mjesto i utjecaj autora u književnoj tradiciji.</p>
Portreti	<p>Ivan Mažuranić, August Šenoa, A. B. Šimić, Vladimir Vidrić,</p> <p>Dragutin Tadijanović, Ranko Marinković, Dobriša Cesarić, Vesna Parun.</p> <p>U okviru nekoliko karakteristika životnog opusa predstavljanje, interpretacija 1-2 lirska djela i/ili jednog proznog, dramskog djela, npr. na temelju epohalnog stila, teme, književne vrste, kompozicije, tipičnih motiva.</p>	<p>Veza književnog roda, vrste, stila književnog djela sa stilskim, idejnim smjerovima i epohalnim stilom određenog razdoblja.</p> <p>Utjecaj književnog djela na književnu tradiciju.</p> <p>Orijentacija u razdoblju te u književnoj tradiciji.</p>
Način videnja	<p>Marko Marulić, Petar Preradović, Ivan Gundulić, Ksaver Šandor Gjalski, Silvije Strahimir Kranjčević, Vjenceslav Novak, Ante</p>	<p>Opće karakteristike društvenog i obiteljskog romana kroz primjere iz svjetske književnosti.</p> <p>Krleža i Ady.</p>

	<p>Kovačić, Miroslav Krleža, Jure Kaštelan, Josip Pupačić.</p> <p>Predstavljanje karakteristika načina viđenja svijeta i načina izražavanja na temelju interpretacije 1-2 književna djela.</p> <p>Interpretacija memoriranog teksta.</p>	<p>Karakteristike analitičke drame na temelju Krležine drame Gospoda Glembajevi.</p> <p>Interpretacija 2-3 lirskih i/ili 1-2 epskih odnosno dramskih djela slobodno biranog autora u kontekstu učenja/teorija/ smjerova razdoblja.</p> <p>Etičke, estetske i filozofske konotacije u djelima postavljenih problema.</p> <p>Uporaba memoriranih tekstova prilikom interpretacije djela.</p>
Interpretacija djela	<p>Interpretacija 2-3 lirskih i/ili 1-2 epskih djela barem jednog autora.</p> <p>Predstavljanje književnih djela isticanjem njihovih bitnih karakteristika.</p> <p>Književna vrsta, tema, motivi, kompozicija, jezik književnog djela.</p> <p>Po slobodnom izboru jedan spisatelj iz nedavne prošlosti književnosti Hrvata u Mađarskoj (npr. Jolanka Tišler, Marko Dekić, Stipan Blažetin, Matilda Bölcs).</p>	<p>Interpretacija nekoliko pjesama nekog pjesnika, 1-2 književnih djela kojeg dramskog ili proznog spisatelja.</p> <p>Usporedba književnih djela sa smjerovima razdoblja.</p>
Iz suvremene književnosti	<p>Pregledni prikaz suvremene hrvatske književnosti.</p>	<p>Slavko Mihalić pjesme, Julijana Matanović: Na početku i na kraju bijaše kava, Miro Gavran: Kako smo lomili noge, Pacijent doktora Freuda.</p>
Svjetska književnost	<p>Karakteristike jednog razdoblja predstavljene pomoću njegovog tipičnog predstavnika (srednji vijek, renesansa, barok, prosvjetiteljstvo, romantika, realizam,</p>	<p>Poznavanje karakteristika razdoblja.</p> <p>Navođenje po dva spisatelja po razdobljima.</p> <p>Napomena: Učenici koji mađarski jezik uče kao strani jezik stoga ne uče svjetsku</p>

	avangarda, XX. stoljeće).	književnost unutar mađarske obvezatni su predstaviti po slobodnom izboru jedno prozno ili dramsko djelo i navesti karakteristike razdoblja u kojem je nastalo.
Razdoblja, povijest stilova	<p>Karakteristike jednog razdoblja hrvatske književnosti predstavljene pomoću istaknutih predstavnika.</p> <p>Usporedba pojedinih razdoblja (npr. renesanse i baroka)</p>	Prikaz sličnosti i različitosti u tematici i načinu izražavanja barem u dvije grane umjetnosti jednog razdoblja. Npr. religioznost u srednjovjekovnoj književnosti, stilske odrednice baroka i romantizma u književnosti i u slikarstvu, prikaz pretjerane kićenosti baroka u književnosti i u slikarstvu. Kompozicija u klasicizmu. Ideje hrvatskoga preporoda u književnim djelima.
Interpretacijska razina Povijest književnosti	<p>Glavne značajke razdoblja hrvatske književnosti: autori, djela, smjerovi.</p> <p>Karakteristike hrvatske srednjovjekovne književnosti, humanizam, renesansa, barok i prosvjetiteljstvo.</p> <p>Hrvatski preporod (ilirizam) i hrvatski romantizam.</p> <p>Šenoino doba (protorealizam).</p> <p>Glavne karakteristike i teme hrvatskog realizma.</p> <p>Modernizam, modernistički smjerovi u hrvatskoj književnosti (dekadencija, parnasizam, simbolizam, impresionizam, secesija) - način života, pjesnička sudbina, pjesnički izraz, književne vrste.</p>	<p>Počeci hrvatske pismenosti (Crnorizac Hrabar: Traktat o pismenima).</p> <p>Utjecaj talijanske renesanse na hrvatsku renesansnu književnost (npr. Petrarca).</p> <p>Razlozi nastanka novih književnih središta u razdoblju baroka (sjeverna Hrvatska).</p> <p>Sličnosti između suvremenih hrvatskih i mađarskih nastojanja (nacionalna neovisnost, nacionalni jezik).</p> <p>Formiranje hrvatskog i mađarskog povijesnog romana (August Šenoa).</p> <p>Utjecaj francuskog simbolizma (npr. na A. G. Matoša).</p> <p>Pjesničko stvaralaštvo Vladimira Vidrića.</p> <p>Socijalno pjesništvo Dobriše Cesarića.</p>

	<p>Hrvatska književnost od modernizma do 50-ih godina XX. stoljeća (avangardizam, ekspresionizam, realističke teme, socrealizam, ruralitet, regionalizam).</p> <p>Druga moderna u hrvatskoj književnosti (1952.-68.):</p> <p>Okretanje prema zavičaju kao karakterističnoj tematici, stavovi i shvaćanja autora okupljenih oko časopisa Krugovi.</p> <p>Postaje povijesti književnosti</p> <p>Hrvata u Mađarskoj predstavljanjem po jednog književnog djela.</p>	
Tematsko-motivska interpretacija	<p>Antički, biblijski i drugi motivi u hrvatskoj književnosti:</p> <p>npr. biblijski motivi u pjesmama Silvija Strahimira Kranjčevića.</p> <p>Motiv prolaznosti u epskim djelima Ivana Gundulića.</p> <p>Motiv cvijeća u Matoševom stvaralaštvu.</p> <p>Motiv dolaska u Krležinim djelima.</p> <p>Motiv smrti u pjesmama A. B. Šimića.</p> <p>Motiv ljubavi od hrvatskih petrarkista do modernizma.</p> <p>Formuliranje zadaća pjesništva od romantizma do suvremene književnosti.</p> <p>Domoljublje i borba za slobodu u pojedinim razdobljima hrvatske književnosti.</p>	<p>Formuliranje smisla ljudskog života u raznim razdobljima.</p> <p>Motiv grijeha i kajanja u djelima Ivana Gundulića.</p> <p>Motiv prirode u Vidrićevoj poeziji.</p> <p>Motiv mora u hrvatskome pjesništvu.</p> <p>Svevremenske teme u hrvatskoj književnosti.</p> <p>Socijalna tematika u hrvatskoj književnosti.</p> <p>Hrvatski krajevi u djelima hrvatskih književnika. Sličnosti i razlike između hrvatske i mađarske književnosti u temama: borba za nacionalni jezik i nacionalnu neovisnost.</p>
Književne vrste, poetika	<p>Tipične književne vrste pojedinih razdoblja, navođenjem primjera. Npr. renesansna komedija, realistički roman, domoljubna poezija romantizma.</p> <p>Analiza beletrističkih književnih djela s</p>	<p>Soneti Antuna Gustava Matoša u kontekstu svjetske književnosti.</p> <p>Prikaz karakteristika slobodnog stiha preko jednog djela po slobodnom izboru.</p>

	<p>poetskog aspekta, komparacijska analiza djela. Razumijevanje i analiza osnovnih veza između teme i književne vrste te književne vrste i kompozicije djela.</p> <p>Karakteristike novela ugođaja Ksavera Šandora Gjalskog npr. preko analize novele Na Badnjak.</p> <p>Književne vrste diskurzivnog književnog roda (znanstveno-popularna proza) (putopis, životopis, dnevnik).</p> <p>Karakteristične pjesničke slike i stilska sredstva pojedinih razdoblja hrvatske književnosti.</p> <p>Prikaz pripovjedne tehnike u hrvatskim novelama i romanima pomoću jednog književnog djela.</p>	<p>Prikaz narativnih tehnika u hrvatskim novelama i romanima.</p>
<p>Regionalna kultura, usmena narodna književnost</p>	<p>Autori privrženi lokalnoj sredini, regiji, rodnom mjestu: - Dinko Šimunović: Muljika; hrvatsko dijalektalno pjesništvo -; prikazi hrvatskih krajeva i regija u književnim djelima (npr. Ksaver Šandor Gjalski: Perillustris ac Generosus Cintek, jedna pjesma Matilde Bölcs, Jolanka Tišler: Kajkavska ruža).</p> <p>Osnovne karakteristike i književne vrste usmene narodne književnosti; utjecaj usmene književnosti na umjetničku književnost.</p> <p>Karakteristike usmene književnosti u pjesmama hrvatskih petrarkista.</p> <p>Prikaz usmene književnosti Hrvata u Mađarskoj na osnovi jednog karakterističnog djela.</p> <p>Za memoriranje: 1-2 narodne pjesme, odlomci.</p>	<p>Karakteristike dijalektalnog pjesništva Hrvata u Mađarskoj.</p> <p>Usmena narodna književnost i romantizam.</p> <p>Prikaz obilježja usmenih balada kroz tekst pod naslovom Hasanaginica.</p> <p>Sakupljači narodne baštine Hrvata u Mađarskoj (Đuro Franković, Živko Mandić, Đuro Šarošac)</p>

Pojmovi

Srednja i viša razina

Zahtjevi srednje razine su obvezatni i na višoj razini.

Pojmovni zahtjevi više razine istaknuti su kurzivom.

absurd

antika

apokrifi

Biblija: Stari i Novi zavjet; Petoknjižje, psalam, evanđelje, parabola, iskonski grijeh, potop, babilonska kula, savez, kanonizacija
didaktičnost

dikcija, upravni i neupravni govor

diskurzivne vrste: putopis, životopis, dnevnik

drama: dikcija, situacija, konflikt, tragični junak, prizor, čin, didaskalije, komedija situacije, komedija karaktera, rekviziti, pozornica, kazališni
oglas, dijalog, monolog, ekspozicija, zaplet, kulminacija, rješenje/katarza, prolog, epilog

dramske vrste: tragedija, komedija, tragikomedija; analitička drama, absurдна drama, *prikazanja, moralitet, misterij, pastorala, farsa, maskerata*
epohalni stil, stilski smjer, antička književnost, srednjovjekovna književnost, humanizam, renesansa, reformacija, protureformacija, barok, rokoko,
klasicizam, sentimentalizam, preromantika, romantizam, realizam, naturalizam, parnasizam, simbolizam, *impresionizam, secesija, avangarda,*
futurizam, ekspresionizam, nadrealizam, modernizam, mjesto i uloga pjesnika

epska kompozicija

epsko pjesništvo

epske vrste: anegdota, balada, pripovijetka, (*novela ugodaja*), ep, poema, legenda, narodna pripovijetka, mit, novela, parabola, roman, *ispovijest,*
roman u stihovima

estetska vrednota

estetsko djelovanje

groteska

harmonija (sklad), disharmonija, napetost, retardacija

humor, ironija, podrugljivost

kaligram

karakter, karakterizacija, novela karaktera, drama karaktera

katarza

kazalište, činitelji kazališnog dojma

književna tradicija

književni rod: lirika, epika, drama, diskurzivni; književna vrsta

književno razdoblje, *književna kritika, teorija književnosti*

kult

kulturnopovijesno razdoblje

lirika: subjektivnost, lirski subjekt

lirske vrste: stare lirske vrste: oda, elegija, himna, ditiramb, epigram, epistola, idila, epitaf; programska pjesma (arspoetika), slobodni stih, pjesma

u prozi, sonet, davorija, budnica, *gazela* mašta, asocijacija

mitologija, mit

nacionalni ep

oblici pjesničkog izraza: tropi i figure: metafora, metonimija, personifikacija, alegorija, simbol, *eufemizam*, epitet, antiteza, asonanca, aliteracija, anafora, epifora, gradacija, onomatopeja, poredba, hiperbola, inverzija, oksimoron, polisindeton

oblici pripovjedačkog postupka: pripovijedanje, opis, dijalog, unutarnji monolog

petrarkisti

pjesnički stav, pjesnička uloga

poetizacija, stiliziranost, alegorijsko i simbolično prikazivanje

povijest književnosti

pripovjedač, aspekt pripovjedača

proza u trapericama

razdoblje; ilirizam

rima, vrste rima: parna rima, nagomilana rima, obgrljena rima, ukrštena rima

ritam, melodioznost

struktura, kompozicija, forma

svjetska književnost, religiozna književnost

tema, motiv

tipovi junaka

tipovi romana: obiteljski roman, društveni roman, povijesni roman, živopisni roman, *roman eseja*, roman u pismima, psihološki roman, pustolovni

roman, *pikareskni roman, idejni roman*

trubadursko pjesništvo

umjetničko djelo, usvajanje umjetničkog djela, interpretacija

usmena narodna književnost, umjetnička književnost
 usmenost, pismenost
 versifikacija: kvantitativna i tonsko-silabička versifikacija; stih, strofa, vrste stihova, vrste strofa,
heksametar, pentametar, distih
 viđenje, vizija
 vrijeme, vremenske razine/ravni, simultanizam

C) OPIS ISPITA

Dijelovi ispita

Srednja razina		Viša razina	
Pismeni ispit	Usmeni ispit	Pismeni ispit	Usmeni ispit
240 minuta	15 minuta	240 minuta	20 minuta
100 bodova	50 bodova	100 bodova	50 bodova

Pomagala koja se mogu koristiti na ispitu

	Srednja razina		Viša razina	
	Pismeni ispit	Usmeni ispit	Pismeni ispit	Usmeni ispit
Osigurava pristupnik	NEMA	NEMA	NEMA	NEMA
Osigurava ustanova nadležna za izbornu povjerenstvo	Za rješavanje testa II. tiskani pravopis, jednojezični i/ili dvojezični rječnik (za po deset pristupnika najmanje po jedan primjerak)	Čitanka, svezak ili drugi tiskani nosači informacija u svezi sa zadacima	Tiskani pravopis, jednojezični i/ili dvojezični rječnik (za po deset pristupnika najmanje po jedan primjerak)	Čitanka, svezak ili drugi tiskani nosači informacija u svezi sa zadacima

Javno se objavljuje

	Srednja razina	Viša razina
--	----------------	-------------

	Pismeni ispit	Usmeni ispit	Pismeni ispit	Usmeni ispit
Materijal	NEMA	naslovi tematskih krugova i teza	NEMA	naslovi tematskih krugova i teza
Termin	NEMA	najmanje šezdeset dana prije početka svibanjsko-lipanjskog ispitnog roka	NEMA	najmanje šezdeset dana prije početka svibanjsko-lipanjskog ispitnog roka
Odgovoran	Ustanova odgovorna za pripremu ispitnih materijala			

ISPIT SREDNJE RAZINE

Pismeni ispit		Usmeni ispit	
240 minuta		15 minuta	
90 minuta	150 minuta		
Niz zadataka		Razlaganje teze	
Test I.: Razumijevanje teksta i argumentacija ili stvaranje praktične vrste teksta	Test II.: Stvaranje teksta interpretativne analize umjetničkog djela ili komparativna analiza umjetničkog djela	Razlaganje zadatka jedne teze iz hrvatskog jezika	Razlaganje zadatka jedne teze iz književnosti
50 bodova	40 bodova	10 bodova	25 bodova
Pravopis: 8 bodova Urednost rukopisa: 2 boda		Jezična kakvoća razlaganja: 15 bodova	
100 bodova		50 bodova	

Pismeni ispit

Opća pravila

Na pismenom ispitu pristupnici moraju riješiti jedan niz zadataka sastavljen u središnjici.

Pristupnik prvo rješava zadatke testa I. za što ima na raspolaganju 90 minuta. Test sadrži zadatak razumijevanja teksta koji je planiran za 60 minuta i zadatak stvaranja teksta planiranog za 30 minuta. Testove ispita nakon isteka od 90 minuta skuplja profesor koji nadzire ispit.

Nakon toga slijedi podjela i rješavanje testa II. za što pristupnici imaju na raspolaganju 150 minuta. Pri rješavanju je dozvoljeno korištenje pravopisa, odnosno jednojezičnog i/ili dvojezičnog tiskanog rječnika.

Formalne karakteristike pismenog testa

Prvim dijelom pismenog ispita se očekuje razumijevanje jednog teksta i stvaranje jednog teksta dane vrste koji se vezuje uz svakodnevni život. Prema tome on sadrži jedan niz zadataka razumijevanja teksta i jedan zadatak stvaranja teksta - koji može biti argumentiranje ili stvaranje praktične vrste teksta. Pristupnik bira od dvije vrste zadataka stvaranja tekstova.

U drugom dijelu pismenog ispita se očekuje stvaranje jednog teksta interpretativne analize umjetničkog djela koji može biti analiza jednog umjetničkog djela po zadanim kriterijima ili usporedna interpretativna analiza dvaju umjetničkih djela po zadanim kriterijima. Pristupnik bira od dvaju zadataka interpretativne analize teksta.

Tamo gdje pristupnik bira od u testu naznačenih zadataka, svoj izbor označava na testu. Ako je umjesto zadatka koji je otpočeo rješavati izabrao drugi, onda onaj sastavak koji smatra nevažecim mora precrtati.

Sadržajne karakteristike pismenog testa

I. Razumijevanje teksta i argumentiranje ili stvaranje praktične vrste teksta

Niz zadataka razumijevanja teksta

Tekst razumijevanja teksta sastoji se od jednog, eventualno dvaju (povezanih) znanstveno-popularnih tekstova, teksta publicističkog djela - ili fragmenata tekstova - od 700-1000 riječi.

Pitanja kojima se propituje razumijevanje teksta, sukladno tematskim, strukturnim, jezičnim i komunikacijskim karakteristikama teksta mogu biti usmjerena prema sljedećem:

- identifikacija, interpretiranje: činjenica, podatak koji se neposredno/direktno nalazi u tekstu; različiti argumenti, stajališta u tekstu; stav autora; značenje teksta, slojevi značenja;
- uzajamne povezanosti: među gramatičkim, stilističkim karakteristikama teksta; između testa i naslova; između značenja cijelog teksta i slojeva značenja;
- karakteristike teksta glede kriterija komunikacije, vrste književnog djela i glede pragmatičnosti; uloga ukazivanja i pozivanja u tekstu; veze između teksta i drugih (vanjskih) informacija;
- gradnja teksta: logičke sadržajne veze u tekstu; struktura teksta, način uređenja teksta, značenje koje se projicira gradnjom teksta;
- razgradnja teksta (npr. sažimanje na osnovi zadanih kriterija u formi skice, izvoda itd.)

Argumentiranje ili stvaranje praktične vrste teksta

Pristupnik rješava jedan zadatak argumentiranja ili stvaranja praktične vrste teksta tako da izabere od sljedećih dviju ponuđenih mogućnosti.

Očekivani obim rješenja zadatka je 120-200 riječi.

Zadatak može biti:

- A) Argumentiranje: stav potkrijepljen s 3-5 argumenata u svezi s nekim pitanjem/problemom iz javnog života, kulture, načina života.
- B) Stvaranje praktične vrste teksta zadane vrste, teme, eventualno komunikacijskim čimbenicima. Vrste teksta mogu biti sljedeće: motivacijsko pismo; službena pisma različitih tema (npr. prigovor/žalba), zamolba, istup, inicijalni istup za raspravu, preporuka, laudacija.
- Oba zadatka mogu sadržati kratke inicijalne tekstove, fragmente tekstova koji potiču na razmišljanje. Test sadrži parcijalne bodove koji se mogu dati po sadržajnim, jezičnim, formalnim kriterijima i kriterijima umjetničkog djela konkretnog zadatka.

II. Stvaranje teksta interpretativne analize umjetničkog djela

Pristupnik bira jedan od dvaju zadataka stvaranja tekstova. Očekivani obim rješenja izabranog zadatka je 400-800 riječi. Zadaci mogu biti sljedeći:

- A) Interpretativni prikaz, koncentriran na probleme, jednog umjetničkog djela (fragmenta djela).
- B) Usporedna interpretacija dvaju umjetničkih djela (fragmenta djela) po zadanim kriterijima.
- Bazični tekstovi obaju zadataka su književna djela na hrvatskom jeziku (mogu biti lirski, beletristički ili dramska djela, odnosno fragmenti djela). Mogu se izabrati i djela hrvatskih autora iz Mađarske i izvan Mađarske, iz bilo kojeg razdoblja, stilskog razdoblja, bez ograničenja u odnosu na temu i književnu vrstu. U zadatku nije izričit zahtjev poznavanje autora. U slučaju fragmenta djela se ne očekuje poznavanje cijelog djela. Važni element obaju zadataka je prepoznavanje problema i reflektiranje na probleme koji su obrađeni u književnim tekstovima. Oba zadatka sadrže problem koji je u središtu interpretativne analize i usporedbe, te njegov istaknuti kriterij, kriterije (npr. prikazane teme, doživljaji, problemi, stanja; ponašanje, karakterizacija, međusobni odnos lik(ov)a; uloga i značenje motiva u pogledu na život, sustav vrijednosti različitih razdoblja). Najmanje jedan zadatak mora biti povezan s kulturom Hrvata iz Mađarske.

Vrednovanje pismenog testa

Središnja Uputa za ispravljanje i vrednovanje sadrži raspored bodova koji se mogu dati za pojedine zadatke. Uputa za ispravljanje i vrednovanje u natuknicama sadrži moguće sadržajne elemente rješenja i mogućnosti odstupanja od njih. Na vrednovanje učinka pristupnika ne smije utjecati okolnost ako osobni stav ocjenjivača odstupa od općenito prihvaćenog stava u odnosu na problem, pitanje, pojavu o kojoj je riječ u zadatku, kao ni to ako se pristupnikovo mišljenje razlikuje od pristupa koje se smatra općenito prihvaćenim pristupom. Profesor koji ispravlja test kod svakog zadatka označava pravopisne i jezične pogreške sukladno tipovima pogrešaka kako su navedene u središnjoj Uputi za ispravljanje i vrednovanje. Svojom konačnom ocjenom vrednuje pravopis i urednost rukopisa cijele radnje.

I. Razumijevanje teksta i stvaranje praktične vrste teksta

Ispravljanje i vrednovanje niza zadataka razumijevanja teksta

Vrednovanje niza zadataka razumijevanja teksta obavlja se na osnovi središnje Upute o ispravljanju i vrednovanju. Maksimalna bodovna vrijednost niza zadataka je 40 bodova. Odgovore koji se mogu prihvatiti, odnosno parcijalne bodove koji se mogu dati sadrži Uputa za ispravljanje i vrednovanje. Profesor koji ispravlja radnju zapiše na radnju broj parcijalnih bodova, odnosno ukupni broj postignutih bodova.

Ispravljanje i vrednovanje zadataka argumentiranja ili stvaranja praktične vrste teksta

Vrednovanje zadataka stvaranja teksta obavlja se na osnovi središnje Upute o ispravljanju i vrednovanju. Maksimalna bodovna vrijednost zadataka je 10 bodova. Vrednovati se može samo jedan od dvaju zadataka. U slučaju da pristupnik riješi oba zadatka, a svoj izbor ne obilježi nedvosmisleno (ne podcrta zadatak koji je izabrao ili ne precrta nevažeće rješenje), onda profesor koji ispravlja zadatak mora vrednovati rješenje onog zadatka koje je po redoslijedu prvo. Uputa za ispravljanje i vrednovanje za oba zadatka sadrži parcijalne bodove koji se mogu dati za očekivane sadržajne i formalne elemente. Profesor koji ispravlja radnje znakovima koji su navedeni u Uputi za ispravljanje i vrednovanje označava prihvaćene sadržajne i formalne elemente. Profesor koji ispravlja radnju zapiše na radnju broj parcijalnih bodova, odnosno ukupni broj postignutih bodova.

Bodovne vrijednosti razumijevanja teksta i argumentiranja ili stvaranja praktične vrste teksta (Test I.):

Razumijevanje teksta i argumentiranje ili stvaranje praktične vrste teksta	Zadatak razumijevanja teksta	40 bodova
	Zadatak stvaranja teksta	10 bodova

II. Ispravljanje i vrednovanje stvaranja teksta interpretativne analize umjetničkog djela

Profesor koji ispravlja radnju na osnovi kriterija iz opisa ispita i na osnovi Upute o ispravljanju i vrednovanju ocjenjuje učinak pristupnika.

Uputa o ispravljanju i vrednovanju u natuknicama sadrži moguće sadržajne elemente rješenja. I svako drugo dokazano dobro rješenje se može prihvatiti, ali se ne očekuje stručno točno korištenje jezika Upute za ispravljanje i vrednovanje. Profesor koji ispravlja radnju znakovim koji su navedeni u Uputi za ispravljanje i vrednovanje označava ispravne sadržajne elemente.

Element koji se može okvalificirati ispravnim je sadržajno ispravno, obrazloživo opažanje, zaključak, konstatacija.

Ako pristupnik obradi više od jedne teme, a svoj izbor ne označi nedvosmisleno (ne podcrta temu koju je izabrao ili ne precrta nevažeće rješenje), onda profesor koji ispravlja radnju od rješenja koja su navedena mora vrednovati ono koje je po redoslijedu na prvom mjestu. Profesor koji ispravlja radnju kompozicijske, stilističke, jezične i pravopisne pogreške označava sukladno načinu označavanja navedenog u središnjoj Uputi za ispravljanje i vrednovanje.

Unutar bodovnih granica odlučujuća je uloga mjere udovoljavanja kriterijima vrednovanja.

Kriteriji vrednovanja i vrednovanje stvaranja teksta interpretacije umjetničkog djela

- Sadržaj – razumijevanje bazičnog teksta i zadatka; poznavanje okvira znanja (predmetno znanje u svezi s temom, opća informiranost); sukladnost elemenata odgovora kriterijima zadatka, bazi teksta; senzibilnost na problem, uočavanje bitnog, neodstupanje od teme, misaono bogatstvo, relevantni primjeri, sukladno iznesenom mišljenju.
- Kompozicija teksta – sukladno gradnji (misaoni luk, logika, udovoljavanje književnoj vrsti); kompoziciji (koherencija, razmjernost, raščlanjenost, obim).

- Jezična zahtjevnost (stil, jezična pravilnost) - sukladno jezičnom registru, stilu i fondu riječi.

Zadatak stvaranja teksta interpretativne analize umjetničkog djela	Sadržajna kakvoća		25 bodova
	Jezična kakvoća	Kompozicija teksta	5 bodova
		Jezična zahtjevnost (stil, jezična pravilnost)	

Vrednovanje pravilnog pisanja i urednosti rukopisa

Pravopis – sukladno udovoljavanju pravopisnim pravilima; uzimanjem u obzir teške pogreške, manje pogreške i pravila o razgledcima/interpunkciji, na osnovi jedinstvenim načelima bodovanja navedenim u Uputi za ispravljanje i vrednovanje

Urednost rukopisa – uređenost i čitkost teksta, uzimanje u obzir kriterije čitatelja, sukladno kulturnosti forme.

Sumiranje bodova pismene radnje

Razumijevanje i argumentiranje ili stvaranje praktične vrste teksta	Razumijevanje teksta	40 bodova
	Stvaranje teksta	10 bodova
Stvaranje teksta interpretativne analize umjetničkog djela	Sadržajna kakvoća	25 bodova
	Jezična kakvoća	15 bodova
Pravopis		8 bodova
Urednost rukopisa		2 boda

Usmeni ispit

Zadatak koji je naznačen na listu za tezu pristupnik mora samostalno razložiti. Postaviti pitanje tijekom odgovora pristupnika može se samo u slučaju ako je pristupnik krenuo u potpuno krivom smjeru ili je evidentno da je zastao.

Usmeni se ispit sastoji od rješenja i razlaganja rješenja zadatka koji je formuliran u svezi s jednom tezom iz hrvatskog jezika i jednom tezom iz hrvatske književnosti.

Objavljeni niz teza iz hrvatskog narodnosnog jezika i književnosti sastoji se od 20 teza hrvatskog jezika i 20 teza hrvatske književnosti. Nizovi teza iz jezika i književnosti čine odvojene nizove.

U odnosu na prethodnu godinu u nizu teza iz jezika i hrvatske književnosti najmanje 6 teza treba mijenjati/modificirati.

Uz pojedine teze pripada najmanje po jedan zadatak.

Pristupnik tijekom pripreme odgovora i za razlaganje smije koristiti sljedeća pomagala: čitanka/izbor tekstova iz književnosti, svezak ili tiskani nosač informacija koji je u svezi s razradom zadataka odgovarajućeg fragmenta teze (npr. tiskani oblik web-stranice, jednojezični rječnik, kulturno-povijesna karta, album likovne umjetnosti). Pomagala koja su usklađena s nizom teza osigurava ustanova zadužena za rad ispitnog povjerenstva.

Sadržajne i formalne karakteristike usmenog niza teza

Pri sastavljanju niza teza treba uzeti u obzir teme Detaljnih zahtjeva hrvatskog narodnosnog jezika i književnosti.

Niz teza treba sastaviti tako da zadaci koji su propisani tezama - uvažavajući osobitosti tema - po mogućnosti budu slične težine, odnosno da pristupnik u zadano vrijeme ima mogućnost za uspješnu pripremu i razlaganje teze.

Niz podteza iz hrvatskog jezika

Tijekom ispita provjeravamo u kojoj je mjeri i u kojoj je kvaliteti pristupnik sposoban za usmenu transakciju i interakciju čiji dio podjednako mjeri čine receptivne i produktivne sposobnosti (razumijevanje govora, govorne vještine). Pristupnik mora biti sposoban kako za samostalno razlaganje teme, tako i za interaktivno sudjelovanje u razgovoru.

Svaka se podteza sastoji od teksta čiji obim iznosi 200-250 riječi i zadataka koji su u svezi s tezama (jezična transformacija, leksički, stilistički zadatak itd). Podteze iz jezika neka sadrže 25% takvih tekstova koji su u svezi s jezikom, običajima, tradicijom, narodnosnom politikom itd. Hrvata u Mađarskoj.

Niz podteza iz književnosti

Pristupnik podtezu mora samostalno razložiti na osnovi zadataka koji se vezuju uz djelo ili fragment djela koje je navedeno u Detaljnim zahtjevima hrvatskog narodnosnog jezika i književnosti. Najmanje dvije podteze neka sadrže zadatke koji su u svezi s književnošću Hrvata u Mađarskoj. Profesor koji ispituje pristupnika može postaviti dopunska pitanja u svezi s tezom. Ako se zadatkom otvara takva mogućnost, pristupnik može birati između naznačenih autora ili djela.

Vrednovanje usmenog dijela ispita

Maksimalna bodovna vrijednost učinka usmenog ispita iznosi 50 bodova. Unutar toga se za sadržajnu kakvoću odgovora iz književnosti može dati 25 bodova, za sadržajnu kakvoću odgovora iz jezika 10 bodova, a za jezičnu kakvoću obaju odgovora 15 bodova.

Vrednovanje učinka na ispitu se obavlja primjenom sljedećih kriterija i broja bodova. Unutar bodovnih granica odlučujuća je uloga mjere udovoljavanja kriterijima vrednovanja.

Sadržajna kakvoća – procjenom sljedećih kriterija iz književnosti se može dati ukupno 25, a iz hrvatskog jezika ukupno 10 bodova:

– književna, gramatička i kulturna informiranost   – predmetno znanje   – poznavanje, razumijevanje teksta   – sposobnost rješavanja zadataka   – bogatstvo misli

- samostalno mišljenje
- razloženost zadatka

Jezična kakvoća – procjenom sljedećih kriterija se za dva odgovora može dati ukupno 15 bodova:

- sistematizacija, isticanje bitnoga
- logičan slijed promišljanja
- jasno i raščlanjeno sklapanje teksta, rečenica
- odgovarajuća uporaba riječi, fonda riječi
- razgovijetan način interpretacije

Sumiranje broja bodova usmenog dijela ispita

Sadržajna kakvoća – književnost	25 bodova
Sadržajna kakvoća – hrvatski jezik	10 bodova
Jezična kakvoća razlaganja	15 bodova

ISPIT VIŠE RAZINE

Pismeni ispit		Usmeni ispit	
240 minuta		20 minuta	
Niz zadataka		Razlaganje teze	
Niz zadataka iz razumijevanja teksta i jezično-književne obrazovanosti	Zadaci stvaranja teksta: tekst interpretativne analize umjetničkog djela i reflektivni tekst	Razlaganje zadatka jedne teze iz hrvatskog jezika	Razlaganje zadatka jedne teze iz hrvatske književnosti
40 bodova	50 bodova	10 bodova	25 bodova
Pravopis: 8 bodova Urednost rukopisa: 2 boda		Jezična kakvoća razlaganja: 15 bodova	
100 bodova		50 bodova	

Pismeni ispit

Opća pravila

Pristupnici na pismenom ispitu moraju riješiti jedan središnji niz zadataka.

Pristupnik na ispitu dobije jedan jedini test, samostalno raspoređuje raspoloživo vrijeme za rješavanje zadataka i sam može odrediti i redoslijed rješavanja zadataka. Za rješavanje zadataka ima na raspolaganju 240 minuta. Pri rješavanju zadatka dozvoljeno je korištenje pravopisnog priručnika, odnosno jednojezičnog i dvojezičnog tiskanog rječnika.

Sadržajne i formalne karakteristike testa pismenog ispita

Pismeni ispit sadrži zadatke razumijevanja teksta i zadatke jezično-književne obrazovanosti kojima se mjeri primjena znanja nastavnog predmeta, odnosno sadrži dva različita zadatka stvaranja teksta.

Niz zadataka razumijevanja teksta i jezično-književne obrazovanosti

Niz zadataka razumijevanja teksta i jezično-književne obrazovanosti vezuje se uz tekst djela na hrvatskom jeziku s književnom ili jezičnom temom (npr. prozni tekst, esej, raspravu, lirsko, dramsko, beletrističko djelo ili njihove fragmente).

Testom se očekuje jednim dijelom razumijevanje teksta, a drugim dijelom primjena jezičnih i književnih spoznaja koja su povezana s njim (npr. prepoznavanje, identificiranje, definicija i primjena pojmova na različite tekstove; otkrivanje različitih povijesnih, umjetničkih, tematskih, motivskih uzajamnih povezanosti; poznavanje umjetničkog djela; komunikacijske, jezične, gramatičke, retoričke, stilističke, tekstološke, pravopisne karakteristike analiziranog teksta, jezična pitanja koja se vezuju uz tekst). Niz zadataka je podjednako usmjeren prema razumijevanju teksta, spoznajama o jeziku i književnoj obrazovanosti.

Zadaci stvaranja teksta

Dva zadatka razumijevanja teksta glase o dvjema različitim temama te je njima propisano samostalno stvaranje teksta po zadanom kriteriju i zadanoj književnoj vrsti.

Zadaci stvaranja teksta su sljedeći:

- Analiza, interpretativna analiza i ocjena jednog umjetničkog djela po zadanom kriteriju (u daljnjem dijelu teksta: tekst interpretativne analize).
- Bazični tekst zadataka interpretativne analize djela je književno djelo (lirsko, beletrističko ili dramsko, odnosno fragmenti djela). Mogu se izabrati i djela hrvatskih autora iz Mađarske i izvan Mađarske, iz bilo kojeg razdoblja, stilskog razdoblja, bez ograničenja u odnosu na temu i književnu vrstu. U zadatku nije izričit zahtjev poznavanje autora. U slučaju fragmenta djela se ne očekuje poznavanje cijelog djela.
- Argumentiranje i stvaranje jednog teksta kojim se formulira mišljenje i refleksija: reflektiranje na jednu književnu, estetsku, filozofsku, moralnu pojavu, pitanje, npr. na pojavu iz kulture, javnog života doba (u daljnjem dijelu teksta: zadatak stvaranja teksta reflektiranja).

Svaki od zadataka je sastavljen na bazi teksta (npr. književno djelo, fragment djela; kratki uvodni navod kao osnova za razlaganje mišljenja, argumentirano vrednovanje).

Očekivani obim teksta interpretativne analize je 400-800 riječi.

Očekivani obim teksta reflektiranja je 150-450 riječi.

Najmanje jedan zadatak mora biti u svezi s kulturom Hrvata iz Mađarske.

Vrednovanje testa pismenog ispita

Središnja Uputa za ispravljanje i vrednovanje sadrži raspored bodova koji se mogu dati za pojedine zadatke. Uputa za ispravljanje i vrednovanje u natuknicama sadrži moguće sadržajne elemente rješenja i mogućnosti odstupanja od njih. Na vrednovanje učinka pristupnika ne smije utjecati okolnost ako osobni stav ocjenjivača odstupa od općenito prihvaćenog stava u odnosu na problem, pitanje, pojavu o kojoj je riječ u zadatku, kao ni to ako se pristupnikovo mišljenje razlikuje od pristupa koje se smatra općenito prihvaćenim pristupom.

Profesor koji ispravlja test označava pravopisne i jezične pogreške sukladno tipovima pogrešaka kako su navedene u središnjoj Uputi za ispravljanje i vrednovanje. Svojom konačnom ocjenom vrednuje pravopis, jezičnu pravilnost i urednost rukopisa cijele radnje.

Ispravljanje i vrednovanje niza zadataka razumijevanja teksta i jezično-književne obrazovanosti

Vrednovanje jezično-književno-obrazovnog niza zadataka vrši se na temelju središnje Upute za vrednovanje. Maksimalni broj bodova niza zadataka iznosi 40 bodova. Izbor prihvatljivih odgovora i parcijalne bodove koji se mogu dati za djelomična rješenja sadrži Uputa vrednovanja. Profesor koji vrednuje zadaću na radnji naznačuje parcijalne bodove koje je pristupnik postigao te ukupan broj bodova koje je maturant postigao rješavanjem niza zadataka.

Niz zadataka razumijevanja teksta i jezično-književne obrazovanosti
---

40 bodova

Ispravljanje i vrednovanje zadataka stvaranja teksta

Profesor koji ispravlja radnju na osnovi kriterija iz opisa ispita i na osnovi Upute o ispravljanju i vrednovanju ocjenjuje učinak pristupnika.

Uputa o ispravljanju i vrednovanju u natuknicama sadrži moguće sadržajne elemente rješenja. I svako drugo dobro rješenje se može prihvatiti, ali se ne očekuje stručno točno korištenje jezika Upute za ispravljanje i vrednovanje. Profesor koji ispravlja radnju znakovima navedenim u Uputi za ispravljanje i vrednovanje označava sadržajne elemente koje prosudi ispravnim. Profesor koji ispravlja radnju označava kompozicijske, stilističke, jezične i pravopisne pogreškesukladno tome kako su one naznačene u Uputi za ispravljanje i vrednovanje.

Profesor koji ispravlja radnje označava kompozicijske, stilske, jezične i pravopisne pogreške.

Unutar bodovnih granica odlučujući je omjer udovoljavanja kriterijima vrednovanja.

Kriteriji vrednovanja i vrednovanje stvaranja teksta interpretativne analize umjetničkog djela

Kriteriji vrednovanja i vrednovanje stvaranja teksta interpretativne analize djela

Bodovima koje je ustanovio profesor koji ispravlja radnje označeni su bodovi za sadržaj, kompoziciju, jezik i stil zadatka interpretativne analize - po sljedećim kriterijima:

Sadržaj - razumijevanje bazičnog teksta i zadatka; poznavanje okvira znanja (predmetno znanje u svezi s temom, opća informiranost); sukladnost elemenata odgovora kriterijima zadatka, bazi teksta; senzibilnost na problem, uočavanje bitnog, neodstupanje od teme, misaono bogatstvo, relevantni primjeri, sukladno iznesenom mišljenju.

Kompozicija teksta - gradnja teksta (misaoni luk, logika, udovoljavanje književnoj vrsti); kompoziciji (koherencija, razmjernost, raščlanjenost, obim).

Jezična zahtjevnost (stil, jezična pravilnost) - sukladno jezičnom registru, stilu i fondu riječi.

Kriteriji vrednovanja i vrednovanje stvaranja reflektivnog teksta

Brojem bodova koje je ustanovio profesor koji ispravlja radnje istaknuti su brojevi bodova reflektivnog zadatka za sadržaj, kompoziciju i jezik, po sljedećim kriterijima:

- predmetno znanje, opća informiranost
- senzibilnost na probleme, misaono bogatstvo
- slijed razmišljanja, gradnja teksta
- jezična zahtjevnost (stil, jezična pravilnost)

Bodovne vrijednosti vrednovanja dvaju zadataka stvaranja teksta:

Tekst interpretativne analize umjetničkog djela: 30 bodova	Sadržaj	15 bodova
	Kompozicija	5 bodova
	Jezična zahtjevnost (stil, jezična pravilnost)	10 bodova
Reflektivni tekst: 20 bodova	Sadržaj	5 bodova
	Senzibilnost na probleme	5 bodova
	Slijed razmišljanja	5 bodova
	Jezična zahtjevnost (stil, jezična pravilnost)	5 bodova

Vrednovanje pravilnog pisanja i urednosti rukopisa

Pravopis - sukladno udovoljavanju pravopisnim pravilima; uzimanjem u obzir teške pogreške, manje pogreške i pravila o razgocima/interpunkciji i na osnovi jedinstvenog načela o bodovanju navedenog u Uputi za ispravljanje i vrednovanje

Urednost rukopisa - uređenost i čitkost teksta, uzimanje u obzir kriterije čitatelja, sukladno kulturnosti forme.

Sumiranje bodova pismene radnje

Usmeni ispit

Usmeni ispit više razine odvija se na osnovi središnjeg niza teza.

Zadatak koji je naznačen na listu za tezu pristupnik mora samostalno razložiti. Postaviti pitanje tijekom odgovora pristupnika može se samo u slučaju ako je pristupnik krenuo u potpuno krivom smjeru ili je evidentno da je zastao.

Usmeni se ispit sastoji od rješenja i razlaganja rješenja zadatka koji je formuliran u svezi s jednom tezom iz hrvatskog jezika i jednom tezom iz hrvatske književnosti.

Niz teza iz hrvatskog narodnosnog jezika i književnosti sastoji se od 20 teza hrvatskog jezika i 20 teza hrvatske književnosti. Nizovi teza iz jezika i književnosti čine odvojene nizove.

U odnosu na prethodnu godinu u nizu teza i iz jezika i književnosti najmanje 6 teza treba mijenjati/modificirati.

Pristupnik tijekom pripreme odgovora i za razlaganje smije koristiti sljedeća pomagala: čitanka/izbor tekstova iz književnosti, svezak ili tiskani nosač informacija koji je u svezi s razradom zadataka odgovarajućeg fragmenta teze (npr. tiskani oblik web-stranice, jednojezični rječnik, kulturno-povijesna karta, album likovne umjetnosti). Pomagala koja su usklađena s nizom teza osigurava ustanova zadužena za organizaciju ispita.

Sadržajne i formalne karakteristike usmenog niza teza

Pri sastavljanju niza teza treba uzeti u obzir teme Detaljnih zahtjeva hrvatskog narodnosnog jezika i književnosti.

Niz teza treba sastaviti tako da zadaci koji su propisani tezama - uvažavajući osobitosti tema - po mogućnosti budu slične težine, odnosno da pristupnik u zadano vrijeme ima mogućnost za uspješnu pripremu i razlaganje teze.

Niz podteza iz hrvatskog jezika

Tijekom ispita provjeravamo u kojoj je mjeri i u kojoj je kvaliteti pristupnik sposoban za usmenu transakciju i interakciju čiji dio podjednakoj mjeri čine receptivne i produktivne sposobnosti (razumijevanje govora, govorne vještine). Pristupnik mora biti sposoban kako za samostalno razlaganje teme, tako i za interaktivno sudjelovanje u razgovoru.

Podteze sukladno tematskim krugovima, odnosno u skladu sa zadacima konkretiziranim u podtezama mogu sadržati/sadrže jednu konstataciju, navod, uvodnu misao, tiskani ili elektronički dokument (npr. obrazac, uputu za uporabu, stranicu novina, sliku, prikaz, internetsku stranicu, dio iz jednojezičnog rječnika), zatim priopćuju označavanje zadatka za razlaganje. Označavanje zadataka se nadovezuje na detaljne ispitne zahtjeve.

Neka 25% tekstova podteza bude u svezi s jezikom, običajima, nasljeđem, kulturom, narodnosnom politikom itd. Hrvata u Mađarskoj.

Niz podteza iz književnosti

Pristupnik podtezu mora samostalno razložiti na osnovi zadataka koji se vezuju uz djelo ili fragment djela koje je navedeno u Detaljnim zahtjevima hrvatskog narodnosnog jezika i književnosti. Najmanje dvije podteze neka sadrže zadatke koji su u svezi s književnošću Hrvata u Mađarskoj.

Svakoj tezi pripada jedan zadatak, zadaci se mogu mijenjati svakog ispitnog dana. Tematske krugove i naslove teza niza teza obaju predmeta treba javno obznaniti na način i u vrijeme kako je to određeno zakonom. Zadaci koji pripadaju pojedinim tezama se ne smiju javno obznaniti, oni su dostupni samo na ispitu.

Vrednovanje usmenog dijela ispita

Maksimalna bodovna vrijednost učinka na ispitu iznosi 50 bodova. Unutar toga se za sadržajnu kakvoću odgovora iz književnosti može dati 25 bodova, za sadržajnu kakvoću odgovora iz jezika 10 bodova, a za jezičnu kakvoću obaju odgovora 15 bodova.

Vrednovanje učinka na ispitu se obavlja primjenom sljedećih kriterija i broja bodova. Unutar bodovnih granica odlučujuća je uloga mjere udovoljavanja kriterijima vrednovanja.

Sumiranje broja bodova usmenog dijela ispita

Niz jezično-književno-obrazovnih zadataka i zadataka razumijevanja teksta	40 bodova
---	-----------

Na osnovi kompozicije, gradnje (misaoni slijed, logičnost, udovoljavanje kriterijima književne vrste) i strukture (koherentnost, razmjernost, raščlanjenost, obim).

Tekst interpretativne analize umjetničkog djela: 30 bodova	Sadržaj	15 bodova
	Kompozicija	5 bodova
	Jezična zahtjevnost (stil, jezična pravilnost)	10 bodova
Reflektivni tekst: 20 bodova	Sadržaj	5 bodova
	Senzibilnost na probleme	5 bodova
	Slijed razmišljanja	5 bodova
	Jezična zahtjevnost (stil, jezična pravilnost)	5 bodova

Urednost rukopisa - uređenost i čitkost teksta, uzimanje u obzir kriterije čitatelja, sukladno kulturnosti forme.

Niz jezično-književno-obrazovnog niza zadataka i razumijevanja teksta	40 bodova
Zadatak stvaranja teksta interpretacije umjetničkog djela	30 bodova
Zadatak stvaranja reflektivnog teksta	20 bodova
Pravopis	8 bodova

Urednost rukopisa	2 boda
-------------------	--------

Sadržajna kakvoća – procjenom sljedećih kriterija iz književnosti se može dati ukupno 25, a iz hrvatskog jezika ukupno 10 bodova:	
– književna, jezična i kulturna informiranost	
– predmetno znanje	
– poznavanje, razumijevanje teksta	
– sposobnost rješavanja zadataka	
– bogatstvo misli	
– samostalno mišljenje	
– razloženost zadatka	
Jezična kakvoća – procjenom sljedećih kriterija za dva odgovora se može dati ukupno 15 bodova:	
– sistematizacija, isticanje bitnoga	
– logičan slijed promišljanja	
– jasno i raščlanjeno sklapanje teksta, rečenica	
– odgovarajuća uporaba riječi, fonda riječi	
– razgovijetan način interpretacije	

Sumiranje broja bodova usmenog dijela ispita

Sadržajna kakvoća – književnost	25 bodova
Sadržajna kakvoća – hrvatski jezik	10 bodova
Jezična kakvoća razlaganja	15 bodova